

Konkurs grantowy „Na dobry początek!” DOBRE PRAKTYKI

Spis treści

2 O programie

3 Wprowadzenie

5 Jak określić cele? Jak opisać rezultaty projektu?

7 Jakich projektów szukamy

9 Dobre praktyki

2016

- 10 Fundacja na rzecz dzieci i młodzieży „Na krańcu tęczy” – **Matematyka po świecie fika!**
- 12 Miejska i Powiatowa Biblioteka Publiczna w Łęczycy – **Psi świat - wiem o nim więcej**
- 14 Stowarzyszenie Pomysł – **Pomysł na start**
- 16 Kolbuszowski Klub Turystyczny „Salamandra” – **Kolbuszowska Akademia Małego Turysty**
- 18 Stowarzyszenie Rozwoju i Promocji Gminy Iwkowa – **Wśród kwitnących sadów nasza mała ojczyzna - Iwkowa**
- 20 Towarzystwo Przyjaciół Ziemi Wasilkowskiej – **Wędrowki muzyczne po świecie - rodzinne poranki muzyczne**
- 22 Biblioteka Publiczna w Dobrzyniu nad Wisłą – **Rodzinne spotkania z astronomią**

2015

- 25 Gminna Biblioteka Publiczna w Lubiczu Dolnym – **Bajkoteka – rodzinne poranki w bibliotece**
- 27 Ośrodek Promocji Kultury i Sportu Gminy Brenna – **Ojcowski dom, to istny raj – najbliższe otoczenie jako źródło wiedzy i doświadczeń wspomagających rozwój dziecka**
- 29 Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Cisie – **Kuchenne rewolucje przedszkolaków**
- 31 Stowarzyszenie Inicjatyw Liswarta Rębiełice Szlacheckie – **Lipowskie Atelier warsztaty haftu**
- 33 Stowarzyszenie „Teraz Szewce” – **„Robak” mój przyjaciel**

2014

- 36 Fundacja Edukacyjna Jacka Kuronia, oddział terenowy w Białowieży – **Edukacja twórcza maluchów z Białowieży**
- 38 Stowarzyszenie Społeczno-Kulturalne Razem dla gminy Wilga – **Poranki z Montessori - szansa na równy start**
- 40 Gminny Ośrodek Kultury w Ustroniu Morskim – **Morski Uniwersytet Dziecięcy.pl**

Celem konkursu grantowego Fundacji BGK „Na dobry początek!” jest wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci z terenów wiejskich i małych miejscowości, a także wspieranie społeczności lokalnych w tworzeniu inspirującego otoczenia do rozwoju dzieci, w tym integracji dzieci z rodzin o niskim statusie społeczno-ekonomicznym oraz integracji wielopokoleniowej.

Fundacja BGK zachęca realizatorów projektów do sięgania po nowatorskie metody pracy z dziećmi w wieku przedszkolnym i wczesnoszkolnym, sprzyjające interakcjom między dziećmi i aktywności ruchowej, rozwijające kompetencje takie jak umiejętność komunikacji i współpracy w grupie, kreatywność, inicjatywność, empatia i odpowiedzialność.

Od początku realizacji programu „Na dobry początek!” Fundacja BGK dofinansowała **238 projektów edukacyjnych**, przeznaczając na ten cel **2,058 mln zł**.

O programie

KTO MOŻE ZŁOŻYĆ WNIOSEK W KONKURSIE

O dofinansowanie projektów edukacyjnych dla dzieci w wieku 2 - 8 lat mogą ubiegać się:

- fundacje,
- stowarzyszenia,
- ośrodki kultury, sportu i rekreacji
- biblioteki publiczne

nieprowadzące działalności w celu osiągnięcia zysku, mające siedzibę na terenach wiejskich lub w miejscowościach do 20 tys. mieszkańców z siedzibą na terenach wiejskich lub w miejscowościach do 20 tys. mieszkańców.

Projekty można zgłaszać w 2 ścieżkach: **ścieżka I** – grupa docelowa: dzieci w wieku 2-8 lat mieszkające na wsiach i w miejscowościach do 20 tys. mieszkańców, uczestniczące w edukacji przedszkolnej lub szkolnej

ścieżka II – dzieci w wieku 2-4 lat z terenów wiejskich i miejscowości do 20 tys. mieszkańców, które nie są objęte edukacją przedszkolną.

JAKA JEST MAKSYMALNA KWOTA DOFINANSOWANIA

Maksymalna kwota dofinansowania to 10 tys. zł.

NA CO MOŻNA PRZEZNACZYĆ DOFINANSOWANIE

Dotacje w wysokości od 3 do 10 tys. zł można przeznaczyć na wszystkie działania związane bezpośrednio z realizacją projektu:

- przygotowanie i prowadzenie zajęć dla dzieci,
- zakup pomocy dydaktycznych,
- zakup sprzętu lub wyposażenia związanego z realizowanym projektem,
- porady i zajęcia specjalistyczne dla dzieci,
- warsztaty dla rodziców.

Jedynym ograniczeniem dotyczy kosztów zakupu sprzętu i wyposażenia, na które można przeznaczyć do 10% dofinansowania.

WYMAGANIA

Wymagany jest wkład własny wnioskodawcy w wysokości 10% dofinansowania.

Wkład własny musi być wkładem finansowym. Za finansowy wkład własny nie może być uznana praca wolontariuszy zaangażowanych w realizację projektu oraz wkład rzeczowy.

Realizacja projektów zgłaszanych do konkursu o dofinansowanie powinna być zaplanowana na okres nie krótszy niż 4 miesiące i nie dłuższy niż 6 miesięcy w terminie styczeń–czerwiec 2017 r.

JAK WZIĄĆ UDZIAŁ W KONKURSIE

Podstawą ubiegania się o dofinansowanie jest złożenie wniosku w wersji elektronicznej poprzez formularz wniosków online dostępny na stronie <https://dotacje.fundacijabgk.pl>

KRYTERIA OCENY WNIOSKÓW

Projekty będą oceniane przez komisję konkursową z udziałem ekspertów w dziedzinie edukacji pod względem kryteriów takich jak: trafność, logika i przydatność, partnerstwo – wykorzystanie zasobów lokalnych i współpraca z innymi organizacjami, zaangażowanie rodziców i integracja wielopokoleniowa, nowatorskość projektu w środowisku lokalnym, doświadczenie realizatorów, klarowność budżetu. Dodatkowe punkty będą przyznawane dla instytucji mających siedzibę w gminach o niskich dochodach na jednego mieszkańca.

HARMONOGRAM IX EDYCJI KONKURSU „NA DOBRY POCZĄTEK!”

- 12.09.2016 godz. 12:00**
– zakończenie naboru wniosków
- 31.10.2016**
– ogłoszenie wyników konkursu
- 1-2 grudnia 2016**
– szkolenie dla grantobiorców
- do 31.12.2016**
– podpisanie umów i wypłacenie dofinansowania
- styczeń – czerwiec 2017**
– realizacja projektów edukacyjnych
- do 31.07.2017**
– przesłanie sprawozdań z realizacji projektów

Wprowadzenie

AGNIESZKA DZIARMAGA-CZAJKOWSKA

Każdy projekt, nawet najmniejszy, może być niezwykłą wędrowką i fascynującą przygodą zarówno dla małych jak i dorosłych uczestników. To zabawa i nauka, wspólne poznawanie i odkrywanie. I tak jak podróż wymaga wyboru odpowiedniej mapy, określenia trasy i celu. Warto więc dobrze przygotować się do takiej wyprawy, zwracając uwagę na kilka ważnych elementów.

Zanim zabierzemy się za opracowanie wniosku, przyjrzyjmy się, jakie są potrzeby edukacyjne i poznawcze dzieci, które będą uczestniczyły w projekcie. Zastanówmy się, porozmawiajmy z dziećmi i ich opiekunami o tym, co je naprawdę interesuje. Wybierzmy tematy, które je zaciekawiają, w które będą się chciały zaangażować.

Często przygotowując wniosek mamy pokusę, by zaplanować w nim jak najwięcej działań, poruszyć jak najwięcej tematów. Tymczasem warto zdecydować się na wybór konkretnego tematu czy wątku i wokół niego zbudować projekt. Wtedy kolejne działania wpisują się w spójną i logiczną całość, a różnorodne aktywności tworzą przejrzystą strukturę, czytelną dla odbiorców. Dobrze jeśli zaplanowane działania realizowane są w określonym rytmie – zaplanujmy je w czasie tak, by odbywały się z pewną regularnością. Warto także, by wybrane elementy, wątki powtarzały się – aby do raz przekazanych informacji powrócić na kolejnych etapach realizacji projektu. Gwarantuje to lepsze zrozumienie, poznanie i zapamiętanie.

Dobrze tworząc projekt warto zaproponować różnorodne działania, uwzględnić takie aktywności, które dzieciom i dorosłym stwarzają warunki do doświadczenia różnymi zmysłami. Oczywiście należy pamiętać o ich doborze i pewnym umiarze, ale starajmy się dać dzieciom możliwość słuchania, dotykania, wąchania i ekspresji ruchowej. Bardzo często w nauczaniu dzieci wykorzystuje się obraz. A świat jest przecież pełen dźwięków, zapachów i faktur. Zachęcamy do korzystania z ich bogactwa. Warto też postawić na eksperyment – na samodzielne sprawdzanie, badanie, zadawanie pytań i poszukiwanie odpowiedzi. Jeśli pozwalają na to warunki i koncepcja projektu, wyjdźmy z budynku. Działania organizujmy w ogródku przedszkolnym, parku czy lesie.

Bardzo ważnym elementem, na który warto zwrócić uwagę, jest wykorzystanie lokalnych zasobów. Dobrze rozejrzeć się wokół i zastanowić, czym dysponujemy w bliższej i dalszej okolicy. Zasoby te często są niedoceniane, a niezwykle wartościowe. Przygotowując koncepcję projektu zastanówmy się nad możliwością i sposobami poznawania najbliższej okolicy, jej przyrody i zasobów kulturowych. Nie odradzamy dalszych wycieczek, wizyt w muzeach i teatrach, ale warto bazować na tym co najbliższe, na bogactwie swojej małej ojczyzny.

Pamiętajmy także o udziale dorosłych w projektach. Często ich rola ogranicza się do pomocy w organizacji działań. Tymczasem warto zaangażować ich

w przygotowanie i realizację zajęć dla dzieci. To włączenie w działania projektu dobrze jest zaplanować już na etapie pisania wniosku – skorzystać z wiedzy i doświadczenia rodziców, dziadków, opiekunów. Takie „oddanie” części projektu w ręce jego uczestników owocuje zwykle większym zaangażowaniem, może być inspirujące dla jego twórców. Wspólny projekt integruje lokalną społeczność i pozwala nawiązać międzypokoleniowe więzi. Daje też większe szanse na kontynuację działań w przyszłości.

A na co zwrócić uwagę pisząc projekt?

Przede wszystkim na spójność i przejrzystość opisu. Warto zadbać o to, by przedstawione informacje były logiczne, zrozumiałe i kompletne. Nie pozosta-

wijamy miejsca na swobodną interpretację i domysły. Wniosek projektowy powinien pokazywać przemyślaną koncepcję działań, zastosowaną metodologię i zasoby, z jakich korzystamy.

Bardzo ważnym elementem jest uzasadnienie. Zastanówmy się, dlaczego chcemy zrealizować projekt i jakie są najważniejsze potrzeby odbiorców naszych działań. Opiszmy te potrzeby, najlepiej podając spójne i konkretne informacje.

Określmy cele naszego projektu – pamiętając o tym, by odnosiły się do skali i charakteru aktywności oraz naszej grupy docelowej. Zastanówmy się, co chcemy osiągnąć i nazwijmy to. Pamiętajmy, że cele to nie działania.

Następnie konkretnie, krok po kroku opiszmy poszczególne etapy. Pokażmy, w jaki sposób chcemy zorganizować działania, jakie będą tematy, jak zaplanowaliśmy harmonogram. Z kolei opisując rezultaty zwróćmy uwagę na to, by były one spójne z działaniami, które zamierzamy zrealizować. Pamiętajmy o efektach działań i rezultatach.

Nie zapominajmy o kompetencjach kadry. Opisując wykształcenie i doświadczenie

osób zaangażowanych w działania, warto odnieść je do naszego projektu. Pokażmy, co potrafi nasz zespół, czy realizował już podobne inicjatywy.

Kolejnym ważnym elementem jest partnerstwo w projekcie. Dobrze, jeśli do wspólnych działań uda się pozyskać różne instytucje i osoby. Ich wkład w realizację projektu może być bardzo zróżnicowany. Cenny jest wkład rzeczowy – często polega on na udostępnieniu sprzętu, sal i materiałów do zajęć. Dobrze, jeśli partnerzy wnoszą do projektu swoją wiedzę i doświadczenie, umożliwiają rozwinięcie działań i ich wzbogacenie. Często dzięki partnerom możliwe są projekty na większą skalę, lepiej widoczne w lokalnej społeczności, dzięki skuteczniejszym działaniom promocyjnym. Pamiętajmy jednak, że za partnerstwo trudno uznać odpłatne usługi świadczone w projekcie.

Na kolejnych stronach publikacji znajdą Państwo opisy projektów, które można uznać za dobre praktyki. Wydaje się nam, iż mogą być one ciekawą inspiracją i propozycjami działań możliwymi do zaadaptowania przez różne placówki. Naszą uwagę zwróciła interesująca koncepcja tych projektów, wykorzystanie lokalnych zasobów i współpraca z rodzicami i opiekunami.

Jak określić cele? Jak opisać rezultaty projektu?

AGNIESZKA DZIARMAGA-CZAJKOWSKA

„Jeśli nie wiesz, do jakiego portu płyniesz, żaden wiatr nie jest dobry. SENEKA

Myślę, że powyższy cytat może być bardzo dobrą wskazówką, dla tych wszystkich, którzy przygotowują się do napisania projektu.

Projekt powinien stanowić spójną i logiczną całość, a poszczególne kroki w jego przygotowaniu i realizacji to taka wyprawa do portu. Aby ją odbyć potrzebujemy mapy, statku, załogi.

ZACZNIJMY OD CELU...

Zanim jednak zabierzemy się za określanie celów należy określić, kto będzie adresatem naszych działań, a więc dla kogo chcemy zrealizować projekt. Czy naszymi działaniami obejmujemy tylko dzieci (w jakim wieku), czy także ich rodziców/

opiekunów. A może warto zaplanować także działania dla innych grup, jako pośrednich odbiorców np. dla starszego rodzeństwa czy dziadków.

Kolejne bardzo ważne, kluczowe z punktu widzenia przydatności i celowości działań, jest określenie, jakie są potrzeby grupy docelowej/adresatów naszych działań. Często przygotowując projekt koncentrujemy się na tym, co chcielibyśmy zrobić. Jednak pierwsze pytanie, jakie powinniśmy sobie zadać to czego potrzebują ci, dla których działamy. Określając te potrzeby odwołajmy się do własnych obserwacji i znajomości środowiska, w którym działamy, rozmawiajmy z rodzicami i opiekunami dzieci, zastanówmy się, czy inne instytucje już coś robią w tym zakresie. Taka

ważna obserwacja to właśnie diagnoza potrzeb.

Na jej podstawie należy sformułować cele, czyli określić, do jakich zmian chcemy doprowadzić, czemu służy nasz projekt, jakie rezultaty chcemy osiągnąć. Cele i planowane rezultaty powinny więc wynikać bezpośrednio ze zdiagnozowanego problemu oraz opisu potrzeb grupy docelowej/adresatów naszych działań.

Dobrze wyznaczony cel wyznacza kierunek naszych działań i pozwala osiągnąć zaplanowane rezultaty. Dobrym pomysłem jest określenie celu głównego na większym poziomie ogólności oraz celów szczegółowych, które prowadzą do osiągnięcia celu głównego.

Formułując cel ogólny nie należy kopiować celu programu/konkursu, czyli „np. wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci wiejskich i z małych miejscowości”. Jednocześnie pamiętajmy o tym, że cele projektu to nie planowane działania. „Zorganizowanie cyklu zajęć”, „przeprowadzenie szkolenia”, „prowadzenie konsultacji” – to działania projektowe. Metoda jaką się wykorzystuje do określania celów określana jest jako SMART (skrót od pierwszych liter w języku angielskim specific/simple, measurable, ambitious, realistic, timely. W tłumaczeniu najlepiej określają to słowa: konkretny, mierzalny, ambitny, ważny i określony w czasie.

Konkretny (prosty). Aby go określić, warto odpowiedzieć sobie na następują-

jące pytania: Co chcemy osiągnąć? Po co chcemy to osiągnąć? Jak chcemy to osiągnąć? Cel projektu nie musi być rozbudowany, skomplikowany. Formułując go warto zadbać o to, by był natomiast jak najbardziej konkretny.

Mierzalny. Należy w jak największym stopniu określić konkretne wskaźniki. W działaniach edukacyjnych jest to trudniejsze – bo to długi proces i kolejne projekty przyczyniają się do jego osiągnięcia. Jednak definiując cel warto zastanowić się nad tym, skąd będziemy wiedzieli, że osiągnęliśmy cel?

Ambitny, ale osiągalny. Często wnioskodawcy określają cele, które biorąc pod uwagę skalę działań i charakter projektu, nie są możliwe do osiągnię-

cia. Warto pamiętać o tym by cel był realistyczny. A zatem, że działania, które podejmiemy mają szansę przyczynić się do jego osiągnięcia.

Istotny, czyli ważny. Cele jakie sobie stawiamy powinny stanowić dla nas wyzwanie, powinny być także ważne, istotne z naszego punktu widzenia.

Określony w czasie. W przypadku pisania projektów czas jest niejako wymuszony zasadami konkursu, a więc tym, że projekt musi zakończyć się w określonym czasie. Warto o tym jednak pamiętać planując inne działania w swojej instytucji, np. tworząc strategię działań i określając jej cele.

Oto kilka prawidłowo sformułowanych celów, zaczerpniętych z projektów konkursu „Na dobry początek!”:

- zapoznanie dzieci z zasadami bezpiecznego kontaktu ze zwierzęciem, kształtowanie u dzieci umiejętności odczytywania i interpretowania zachowań zwierząt,
- rozwijanie turystyki rodzinnej poprzez zachęcanie do zdobywania odznak

turystycznych skierowanych do dzieci i do rodzin,

- rozbudzenie i kształtowanie zainteresowań przyrodniczych wśród dzieci w wieku 5-7 lat.

OKREŚLAMY EFEKTY DZIAŁAŃ I REZULTATY

Przedstawiając planowane rezultaty pokazujemy, jak będzie wyglądała sytuacja naszych odbiorców i środowiska, dla którego działamy po zakończeniu projektu. Opisując rezultaty odwołajmy się do naszych działań i celów, jakie sobie stawiamy – te elementy projektu powinny być ze sobą spójne. Są różne definicje rezultatów. Nazewnictwo i terminologia nie jest najważniejsza. Ważne, byśmy umieli je określić, konkretnie opisać i logicznie powiązać z pozostałymi elementami projektu.

Zacznijmy od „produktów”, czyli **bezpośrednich efektów naszych działań**, które zazwyczaj nie sprawiają kłopotu wnioskodawcom. Aby je opisać należy wskazać, co konkretnie zostanie zreali-

zowane, ile osób będzie uczestniczyło w działaniach, ile i jakie działania zostaną przeprowadzone, jaki będzie czas trwania, ile książek zostanie zakupionych, jaki będzie nakład materiałów promocyjnych. Np.: 30 uczestników zajęć muzycznych, 20 godzin warsztatów plastycznych, 2 całonocne wycieczki, 500 egz. ulotek.

Bezpośrednie efekty działań muszą być spójne z opisem planowanych działań i logicznie z nich wynikać. W tej części projektu opis powinien być krótki, zwięzły. Szczegółowe informacje znajdują się bowiem w opisie działań i nie ma potrzeby ich powtarzać.

Rezultaty (co chcecie osiągnąć) pokazują zmiany, do jakich ma prowadzić projekt. Przygotowując projekt pamiętajmy, że działania mają czemuś służyć, każde ma prowadzić do konkretnego celu, do zmiany sytuacji odbiorców naszych działań.

Jeśli więc naszym celem jest np. podniesienie poziomu wiedzy i umiejętności wśród rodziców i opiekunów w zakresie

lokalnych zwyczajów i tradycji, rezultatem będzie (i tu należy się odwołać i do celu i do działań)

- nabycie wiedzy nt. zwyczajów wielkonočných i dożynkowych,
- nabycie umiejętności wykonywania bibułkowych kwiatów, ozdób ze słomy,
- poznanie lokalnych piosenek i opowieści.

Warto zadbać o to, by w trakcie i na zakończenie działań prowadzić obserwacje, rozmawiać z uczestnikami i w ten sposób sprawdzać na ile ich wiedza i postawy uległy zmianie. W projektach edukacyjnych zmiana jest długim procesem – jednak każdy projekt może być małym krokiem w jej kierunku.

Na kolejnych stronach publikacji znajdują Państwo opisy projektów, które można uznać za dobre praktyki. Wydaje się nam, iż mogą być one ciekawą inspiracją i propozycjami działań możliwymi do zaadaptowania przez różne placówki. Naszą uwagę zwróciła interesująca koncepcja tych projektów, wykorzystanie lokalnych zasobów i współpraca z rodzicami i opiekunami.

Jakich projektów szukamy

DOMINIK KMITA

Zwracają się do Fundacji BGK osoby z pytaniami. Jak napisać innowacyjny wniosek? Jakich działań od realizatorów projektów oczekujecie? Jakie projekty są wysoko oceniane przez ekspertów?

M.in. na te pytania będziemy chcieli w niniejszej publikacji udzielić odpowiedzi. W pierwszej części broszury przedstawimy jak wyobrażamy sobie możliwość wyrównywania szans edukacyjnych poprzez realizowanie działań, dzięki którym dzieci rozwijają się.

W drugiej części przedstawimy opisy trzech projektów zrealizowanych w ramach wcześniejszych edycji konkursu „Na dobry początek!”.

Dzięki temu zabiegowi chcielibyśmy pokazać jak na terenach wiejskich można w sposób innowacyjny wyrównywać szanse edukacyjne dzieci.

JAK DZIECKO POZNAJE ŚWIAT? JAK UCZY SIĘ?

Na potrzeby naszych rozważań możemy wyróżnić 2 podejścia do uczenia się dzieci, a co za tym idzie do wyrównywania szans edukacyjnych. Z jednej strony dorosły może opowiadać o otaczającej go rzeczywistości. W przypadku, gdyby chciał, żeby dziecko poznało np. żabę, może pokazać zdjęcie żaby i powiedzieć: to jest żaba. W drugim przypadku może wyjść z dziećmi na dwór, na łąkę i poszukać tam żab. W tej sytuacji dziecko będzie miało do czynienia nie ze zdjęciem czy rysunkiem, a z żywym płazem. Gdy w ten sposób zaplanujemy doświadczenie, w którym dziecko będzie się uczyć, trzeba zaplanować wyjście, tak żeby zwią-

zyć prawdopodobieństwo znalezienia żab. Można odwołać się do dziecięcych doświadczeń, dzięki którym dowiemy się osobistych historii dzieci nt. żab. W trakcie takiego wyjścia usłyszymy od dzieci pytania, a później dziecięce hipotezy, na które będziemy mogli w następnej kolejności poszukać odpowiedzi.

Spróbujmy wyobrazić sobie małe dziecko. Już 2 – 3 latków często obserwuje inną osobę wykonującą jakąś czynność i po pewnym czasie możemy zaobserwować, że w sposób na jaki pozwalają mu jego umiejętności powtarza to, co sam zaobserwował. Lew Wygotski psycholog i pedagog tworzący w pierwszej połowie XX w. podkreślał, że „każda wyższa funkcja psychiczna pojawia się w rozwoju

dziecka dwukrotnie: raz jako działalność zespołowa, społeczna, czyli jako funkcja interspsychiczna, drugi raz jako działalność indywidualna, jako wewnętrzny sposób myślenia dziecka, jako funkcja intrapsychiczna¹. Jaka jest nasza reakcja na działania dzieci? Czy w ogóle widzimy, że dziecko naśladuje nas lub inne osoby? Czy dostrzegamy w tym powtarzaniu aspekt edukacyjny?

W dobrze zaplanowanym, a później zrealizowanym projekcie powinna być przestrzeń do zbadania rzeczywistości w sposób dopasowany do możliwości dzieci. Dziecko powinno uczestniczyć w tym procesie w grupie. Dzięki temu

wiedzę i umiejętności zdobyte podczas takich działań będzie mogło przetwarzać i wykorzystywać w innych sytuacjach. Takie działania moglibyśmy nazwać innowacyjnymi.

Bardzo ważnym przy planowaniu działań dla dzieci jest sprawdzenie, co je autentycznie interesuje. Usłyszenie od nich, co w najbliższej okolicy – we wsi jest ciekawego. Tym większą wartość będą miały projekty, które realizowane są przez dzieci w społeczności lokalnej, ponieważ dzieci mogą już mieć pewną wiedzę wyjściową, którą będą mogły dzielić się z innymi. Przygotowując się do zrealizowania projektu musimy odpowiedzieć sobie na pytanie: **czego chcemy, żeby dziecko się dowiedziało – nauczyło?** Jeśli będziemy chcieli, żeby nauczyło się zadawać pytania, a później stawiać hipotezy, a w dalszej kolejności szukało na nie odpowiedzi, to może zamiast jechać do ogrodu zoologicznego, będzie można zaplanować wizyty u rolnika, który ma zwierzęta hodowlane? Może zamiast jechać do filharmonii, będzie można zorganizować wspólne muzykowanie lub wizytę na koncercie strażackiej orkiestry dętej? Zachęcamy tym samym do poszukiwania inspiracji

do realizacji projektów w najbliższym otoczeniu dzieci.

W projektach **olbrzymią rolę powinni odgrywać rodzice i dziadkowie.** Są oni nie tylko opiekunami dzieci, ale również pierwszymi i najważniejszymi autorytetami. Pozwólmy w projektach rodzicom i dziadkom nie tylko sprawować opiekę nad dziećmi. Zapraszając ich do wspólnego planowania a później realizowania projektów zapraszamy do wymiany i dzielenia się tym, co mamy. „Prawdziwe dzielenie się i prawdziwa – rozwojowa dla obu stron – współpraca to skupienie się na tym samym celu, podjęcie tego samego wyzwania, podzielenie tych samych wartości”². Jeśli uda nam się zaplanować i przeprowadzić działania, do których tworzenia włączymy wiele pokoleń, będziemy mogli zobaczyć jak bardzo się uzupełniamy i jak bardzo możemy nawzajem sobie pomagać. Będzie to doskonała lekcja dla dzieci cenienia różnorodności i korzystania z doświadczeń starszych.

Podsumowując. Jakich projektów szukamy? Chcielibyśmy zachęcić do zaangażowania w poszukiwanie tematu, który mógłby być realizowany w Państwa społeczności lokalnej dzieci, rodziców i

dziadków. Wiemy z doświadczenia, że choć nie jest to proste, zaproszenie do planowania i realizacji działań wielu osób w tym samym dzieci, przynosi dla nich duże korzyści. **Szukamy projektów, które opierają się na lokalnych zasobach.** Mogą to być zasoby ludzkie w postaci twórców, liderów, animatorów, specjalistów/fachowców w jakiejś konkretnej dziedzinie. Tymi atutami mogą być również zasoby materialne. Byłoby z naszej strony zuchwałe podpowiadając Wam drodzy czytelnicy, jakie skarby macie w Waszych wsiach. Jesteśmy przekonani, że dzieci mogą Państwu bardzo pomóc w odkryciu tematu, jaki chciałyby realizować. Oczekujemy również od Państwa, że **w projektach będziecie umieli spójnie przejrzeć i logicznie przedstawić, co chcecie osiągnąć** przez realizację działań oraz będziecie umieli zaprezentować swój pomysł na same działania.

¹ Wygotski L. S. Wybrane prace psychologiczne. Warszawa: PWN. 1971, s. 544.

² Red. Ogrodzińska T. Seniorzy dla najmłodszych. Warszawa: Fundacja Rozwoju Dzieci im. J. A. Komeńskiego. 2013, s. 19.

Dobre praktyki

2016

Fundacja na rzecz dzieci i młodzieży „Na krańcu tęczy”

Tytuł projektu:

MATEMATYKA PO ŚWIECIE FIKA!

CEL PROJEKTU:

- stymulacja rozwoju poznawczego dzieci poprzez odpowiednio dobrane metody i formy pracy
- edukacja i wsparcie rodziców, temu służyły wspólne zajęcia dzieci i rodziców, warsztaty i konsultacje ze specjalistami
- aktywizacja środowiska lokalnego; pokazanie, że wspólnie można wiele osiągnąć nawet przy niewielkim nakładzie środków

DZIAŁANIA (WYBÓR):

- Cykliczne Działania Edukacyjne – w każdym miesiącu odkrywano 1 krąg matematyczny i poznawano go poprzez wszystkie aktywności (1 krąg – 4 spotkania). Tematy przewodnie: styczeń – orientacja przestrzenna, luty – rytmy, marzec – klasyfikacje, kwiecień – rozwijanie umiejętności mierzenia, maj – figury geometryczne, konstruowanie własnych zadań i gier. W projekcie wykorzystano różnorodne metody, tak, aby doświad-

czenia dziecka były jak najszerze, prace plastyczne z różnego typu materiałami, formami i strukturą, metoda dramy, zajęcia muzyczno-ruchowe, kulinarne. Duży nacisk położony został na rozwój społeczny, naukę współpracy w grupie, kompetencje językowe i komunikacyjne.

- cykliczne warsztaty dla dzieci i rodziców – comiesięczne spotkania poświęcone wspólnej pracy i zabawie, mające za zadanie integrację rodzin, zacieśnianie więzi i pokazanie rodzicom ciekawych możliwości spędzania czasu z dzieckiem.
- warsztaty podnoszące kompetencje pedagogiczne rodziców – 1 x w miesiącu, po warsztatach rodzinnych, odbywały się warsztaty dla dorosłych członków rodzin – tematyczne spotkania ze specjalistami: psychologiem, pedagogiem, logopedą i specjalistą od interwencji kryzysowej. Tematy spotkań: prawidłowy rozwój dziecka w wieku 5-8 lat, możliwe zaburze-

nia i sposoby przeciwdziałania, stymulacja rozwoju psychofizycznego dziecka w wieku wczesnoszkolnym, gdy w rodzinie źle się dzieje, rozwój emocjonalny dziecka i lęki dziecięce, moje dziecko źle mówi – co dalej?

- konsultacje dla rodziców – 1 x w miesiącu możliwość indywidualnych konsultacji ze specjalistami.
- grupowe zajęcia integracyjno-edukacyjne – zajęcia obu grup (muzyczne, teatralne i plastyczne), aby zintegrować obie grupy, a rodzicom umożliwić udział w warsztatach i konsultacjach.
- wyjazd rodzinny do Bobolandii – wyjazd integrujący całe rodziny.
- uroczyste zakończenie projektu – prezentacja multimedialna pokazująca przebieg projektu i działania zrealizowane w jego trakcie, wystawa prac powstałych na zajęciach, wręczenie dyplomów i nagród dla najaktywniejszych uczestników.

ROZMOWA z **Marzeną Jagielską**
– koordynatorką projektu

Jak pojawił się pomysł na projekt?

Jesteśmy ogromnymi zwolennikami kształtowania kompetencji matematycznych u dzieci wg zasad „Dziecięcej matematyki” prof. Gruszczyk-Kolczyńskiej. Naprawdę uważamy, że nie ma dzieci, które rozumują źle – one po prostu rozumują dostępnymi im kategoriami, a zadaniem nas, dorosłych, jest stworzyć im tyle doświadczeń matematycznych, nauczyć dostrzegać przyczynę i skutek, skupiać uwagę, dostosować tempo do ich możliwości, że pokochają matematykę, niejako przy okazji kształtując także wiele innych kompetencji: komunikację, współpracę w grupie, zdolności językowe.

A najlepszą grupą do tych zajęć są maluchy jeszcze „nieskazzone” niechęcią do matematyki – dzieci w wieku 5-7 lat.

Uwzględnili Państwo dużą ofertę warsztatów i konsultacji dla rodziców/opiekunów. Czy te działania spotkały się z zainteresowaniem rodziców? Jak oceniają Państwo ich odbiór przez uczestników?

Od samego początku istnienia naszej fundacji intensywnie włączamy rodziców w nasze działania – jesteśmy przekonani, że tylko ścisła współpraca z rodzicami, wytłumaczenie im sensu naszych poczynań, zasad i metod pracy, które stosujemy, pozwala na przedłużenie efektów naszej pracy poza zakończenie projektu. Poprzez warsztaty i konsultacje dla rodziców

chcemy, aby wzrosły ich kompetencje pedagogiczne, świadomość stymulowania rozwoju dziecka i wiedza o tym, gdzie i kiedy szukać pomocy, gdy zaczynają się problemy. Dużą satysfakcję sprawia nam, kiedy dzieci na zajęciach chwalą się, że bawiły się z rodzicami w te gry i zabawy, które pokazywaliśmy na warsztatach dla rodziców.

Co uważają Państwo za największy sukces projektu?

Udało nam się zorganizować I Międzygminny Turniej Matematyczny dla dzieci z klas 0, 1 i 2 obu sąsiadujących ze sobą gmin – duże przedsięwzięcie, zorganizowane przy pomocy rodziców, władz wioskowych i samorządowych. Startowały wszystkie dzieci biorące udział w zajęciach matema-

tycznych i wszystkie zdobyły nagrody i wyróżnienia, pomimo iż ich rywalami byli bardzo dobrzy uczniowie z dużych szkół! Okazało się, że 4 miesiące cotygodniowych ćwiczeń matematycznych, logicznych i przyczynowo-skutkowych wydało bardzo dobre owoce! Pozytywne zmiany w podejściu dzieci do nauki, funkcjonowaniu i kompetencjach matematycznych zauważyli też nauczyciele w przedszkolach i szkołach dzieci. Jest to dla nas ogromna satysfakcja.

Na co, Państwa zdaniem, powinni szczególnie zwrócić uwagę realizatorzy projektów przygotowując działania dla dzieci, w których biorą także udział rodzice/opiekunowie?

Z naszego doświadczenia wynika, że pomysł na wspólne działania jest banalny – bawmy się razem! Wszystkie działania przeprowadzane w konwencji zabawy, wspólnych tańców integracyjnych, elementów ruchu rozwijającego Weroniki Sherborne, zajęć plastycznych czy kulinarnych nie tylko doskonale integrują grupę, przełamują lody między rodzicami, ale też nadają zupełnie inny wymiar relacjom rodzic – dziecko, jeszcze bardziej zacieśniają więzi rodzinne, pokazują, jak ciekawa i po prostu fajna może być wspólna zabawa. A potem praca z rozbawioną, zintegrowaną wewnątrz grupą rodziców na wspólnych warsztatach ze specjalistami to już naprawdę przyjemność.

Jakie doświadczenia wykorzystają Państwo w dalszej działalności? Czy planują Państwo kontynuację działań matematycznych? Jeśli tak, to w jaki sposób?

Tak, utwierdziliśmy się w przekonaniu, że matematyka naprawdę może stać się pasją dzieci. Patrząc, jak ważą, klasyfikują i liczą, układają kompozycje z figur geometrycznych i rozwiązują łamigłówki matematyczne, same, nie zmuszane, a potem jest zbiorowe „Jeszcze nie kończymy!” gdy kończą się zajęcia, wiemy, że warto tym projektem objąć kolejne dzieci w kolejnych wioskach. Nabraliśmy doświadczenia. Wiemy, które metody i narzędzia najlepiej sprawdzają się w pracy, jakie zadania stawiane przed dziećmi najlepiej je stymulują i odkryliśmy jeszcze znakomity „skutek uboczny”.

W zajęciach pomagali nam wolontariusze – uczniowie klas V i VI, którzy, jak się okazało, mieli liczne ubytki w wiedzy matematycznej sięgające materiału z klas I i II. W rozwiązywanie zadań angażowali się tak samo jak maluchy, którym pomagali. Znamienne okazało się zdanie Jakuba, ucznia klasy V: „Tyle razy już to dzieciom tłumaczyłem, że sam zrozumiałem i teraz już zawsze będę umiał!” Z tego doświadczenia też wyciągnęliśmy wnioski. Liczba starszych dzieci na zajęciach na pewno wzrośnie, niech zabawa z matematyką zatacza coraz szersze kręgi!

Miejska i Powiatowa Biblioteka Publiczna w Łęczycy

Tytuł projektu:

PSI ŚWIAT - WIEM O NIM WIĘCEJ

CEL PROJEKTU:

- wskazanie dzieciom ciekawej formy spędzania czasu w bibliotece
- włączenie rodziców w działania projektowe, pokazanie jak twórczo spędzić czas z dzieckiem
- zapoznanie dzieci z zasadami bezpiecznego kontaktu ze zwierzęciem, kształtowanie u dzieci umiejętności odczytywania i interpretowania zachowań zwierząt, nauka odpowiedzialności
- uwrażliwienie na humanitarne traktowanie zwierząt i los zwierząt niechcianych
- uświadomienie, jaką rolę w społeczeństwie odgrywa pies
- zapoznanie dzieci z wybranymi rasami psów poprzez poznanie ich charakterystycznych cech i predyspozycji

DZIAŁANIA (WYBÓR):

- 6 warsztatów edukacyjnych pod kierunkiem dogoterapeuty z udziałem wyszkolonego psa
- 2 wycieczki: do gabinetu weterynaryjnego oraz do schroniska dla zwierząt w Łęczycy
- program artystyczny
- zakup pomocy dydaktycznych – książki popularno-naukowe, puzzle (psy) i gry edukacyjne o tematyce zwierzęcej
- wystawa książek „Mój przyjaciel pies”

ROZMOWA z Iloną Kwiatkowską
– koordynatorką projektu

Jak pojawił się pomysł na projekt?

Pomysł na projekt zrodził się m.in. z obserwacji naszych czytelników. Wśród dzieci przychodzących do biblioteki ze swoimi rodzicami zauważyliśmy zwiększone zainteresowanie książkami o tematyce zwierząt, a w szczególności psów. Z rozmów, które przeprowadziliśmy z dziećmi wynikało, że szukają wiadomości, bo mają psa i chcą się czegoś więcej dowiedzieć o jego potrzebach, bądź bardzo by chciały go mieć. Zaobserwowaliśmy też, że dzieci zupełnie nie znają zasad bezpiecznego kontaktu z psem. Często idąc na ulicy z rodzicami podbiegają do zupełnie obcych

psów i głaszczą je, nie zastanawiając się jakie mogą być tego skutki. Stąd narodził się pomysł na nasz projekt.

Czy udało się Państwu, tak jak zakładaliście, włączyć w działania rodziców/opiekunów?

Tak. Do tej pory, zgodnie z naszymi założeniami w zaproponowane przez nas działania włączyli się rodzice. Uczestniczyli z nami w wycieczkach do gabinetu weterynaryjnego i do Schroniska dla Bezdomnych Zwierząt w Łęczycy, pomagając w opiece nad dziećmi, zakupili karmę dla zwierząt ze schroniska i dostarczyli ją do biblioteki. W dalszej części realizowanego projektu rodzice pomogą nam jeszcze w przygotowaniu sali do programu artystycznego, zakupią i przygotowują

słodki poczęstunek na zakończenie, a także będą uczestniczyli z dziećmi w spektaklu.

Co uważają Państwo za największy sukces projektu?

Największym sukcesem naszego projektu jest duże zainteresowanie dzieci tematem. Z wielką uwagą słuchają przekazywanej im wiedzy dotyczącej zwierząt, aktywnie uczestniczą w ćwiczeniach z udziałem psa, z radością i chęcią biorą udział w wycieczkach i zabawach. Zauważyliśmy, że dzieci ku naszej radości podczas zajęć stosują poznane zasady bezpiecznego zachowania się w kontakcie z psem. Przedszkolaki też często odwiedzają bibliotekę z rodzicami i wypożyczają książki o różnorodnej tematyce do-

tyczącej psów, dopytują się o kolejne zajęcia nie mogąc się na nie doczekać.

Na co, Państwa zdaniem, powinni szczególnie zwrócić uwagę realizatorzy projektów przygotowując działania dla dzieci?

Najważniejszą rzeczą, którą powinni kierować się realizatorzy projektów są potrzeby i zainteresowania dzieci, a także atrakcyjna forma zajęć (wycieczki, warsztaty).

Jakie doświadczenia wykorzystają Państwo w dalszej działalności?

Podczas realizacji naszego projektu nawiązaliśmy współpracę m.in. z gabinetem weterynaryjnym w Łęczycy, a także z dogoterapeutą. Dzięki tej współpracy zostały przeprowadzone,

w sposób bardzo profesjonalny i ciekawy, zajęcia dla grupy 5-latków. Dlatego też zamierzamy wykorzystać nawiązany kontakt do dalszej współpracy.

Czy planują Państwo kontynuację działań?

Tak, planujemy kontynuację działań ze względu na duże zainteresowanie wśród dzieci tematem. Mamy również w planach poszerzyć nasze działania o inne zwierzęta domowe: gospodarskie, egzotyczne i prehistoryczne. Chcemy zorganizować wycieczkę m.in. do gospodarstwa agroturystycznego, do ZOO, do Parku Jurajsko-Botanicznego. Planujemy różnego rodzaju warsztaty m.in. „Prehistoria na tropie dinozaurów”. Naszymi działaniami będziemy chcieli objąć tym razem dzieci z klas I-III i zaangażować do pomocy ich rodziców.

Stowarzyszenie Pomysł

Tytuł projektu:

POMYSŁ NA START

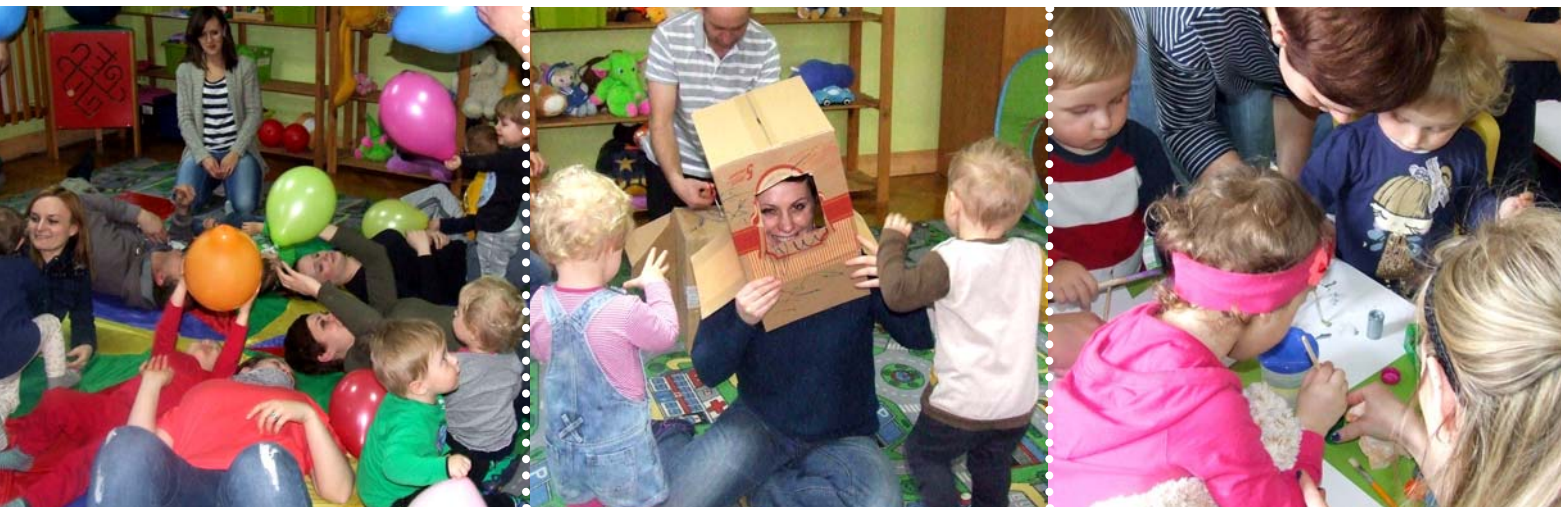
CEL PROJEKTU:

- przygotowanie dzieci do właściwego funkcjonowania w grupie rówieśniczej poprzez naukę wyrażania swoich emocji i reagowanie na emocje innych oraz odbieranie świata różnymi zmysłami
- przekazanie rodzicom wskazówek dotyczących spędzania wolnego czasu ze swoimi dziećmi (zgodnie z zasadą bawiąc –uczyć)

DZIAŁANIA (WYBÓR):

- W projekcie wzięło udział 10-12 dzieci w wieku 2-4 lat wraz z rodzicami/opiekunami. Zaplanowano 40 zajęć, 2 x w tygodniu po 60 min. W realizacji zajęć wykorzystywano następujące metody: metoda opowieści ruchowej J. C. Thulin, metoda gimnastyki twórczej (ekspresyjnej) R. Labana, teatr palcowy, teatr skojarzeń. Duży nacisk położony został na pobudzenie wyobraźni, kreatywność dzieci, spontaniczność, zabawy z doświadczaniem różnorodności własnych zmysłów,

możliwości wyrażania i kontaktowania się. Zaplanowany został teatrzyk kukielkowy/pacynkowy – wykonany wspólnie przez rodziców i dzieci. Każdy rodzic, stosownie do swoich możliwości/talentu/predyspozycji, prowadził część zajęć pod okiem specjalisty, ale z wykorzystaniem własnego pomysłu, z zastosowaniem różnych technik plastycznych, elementów rytmiki/logorytmiki itp.

ROZMOWA z **Renatą Studenną**
– koordynatorką projektu

Co było dla Państwa inspiracją?

Zainspirowali nas rodzice, którzy podczas rozmaitych spotkań (m.in. na placach zabaw) opowiadali o problemach adaptacyjnych swoich dzieci (zwykle 3-letnich), rozpoczynających przygodę z przedszkolem. Większość z nich opowiadała o bardzo podobnych sytuacjach i wiążących się z nimi kłopotach – o bezradności, o chwilach załamania, o wściekłości. Mówili o tym, że nie potrafią sobie z nimi poradzić, że często słyszą, iż źle wychowują dziecko. Z kolei nauczycielki przedszkolne zwracały uwagę na to, że dzieci nie są przygotowane do przebywania w grupie i dostosowa-

wania się do zasad w niej panujących. Wszystkie te uwagi pokrywały się z naszymi prywatnymi doświadczeniami i obserwacjami, dlatego postanowiliśmy stworzyć właśnie taki projekt, który ułatwi życie i dzieciom i rodzicom, a pośrednio także nauczycielkom w przedszkolach.

Projekt zakłada bardzo duże zaangażowanie rodziców. Czy udało się Państwu, tak jak zakładaliście, włączyć w działania rodziców/opiekunów? Jak zachęćcie ich do współpracy?

Zaangażowanie rodziców jest rzeczywiście duże. Największym sukcesem jest to, że na tym etapie właściwie wcale nie musimy ich zachęcać – sami dopytują się, co będzie na następnych zajęciach, co mogą przynieść,

co mogą przygotować. To są wzajemne inspiracje, a każde kolejne spotkanie udowadnia, że postawa rodziców przenosi się na zachowania dzieci – uśmiechnięty i zaangażowany rodzic to uśmiechnięte i zaangażowane dziecko. To z kolei przekłada się na postawę osób prowadzących zajęcia – w ten sposób wszyscy się uzupełniamy (ze swoimi umiejętnościami, niedoskonałościami, talentami, brakami, problemami itp.).

Co uważają Państwo za największy sukces projektu?

Sukcesem jest zaangażowanie rodziców oraz ich postawa podczas zajęć – życzliwa, otwarta. Często zabawy, piosenki, wierszyki są podróżą sentymentalną do czasów ich dzieciństwa.

Niejednokrotnie zatem po zajęciach pada pytanie: kto się lepiej bawił – dzieci czy rodzice? Kolejnym sukcesem jest także to, że między dziećmi także wytworzyły się więzi, w związku z czym stały się bardziej otwarte na osoby z zewnątrz, spoza rodziny. Są uśmiechnięte. Sukcesem jest udana współpraca wszystkich specjalistów – psychologa, pedagoga i logopedy.

Na zajęciach początkowych (w pierwszym miesiącu) byli obecni wszyscy, z własnej inicjatywy, nieodpłatnie. Zaowocowało to wzajemnym zaufaniem i wsparciem na poszczególnych etapach pracy – zarówno podczas planowania, przygotowywania i realizowania zajęć, ale także sprzątaniami po spotkaniach.

Na co, Państwa zdaniem, powinni szczególnie zwrócić uwagę realizatorzy projektów przygotowując działania, w których wspólnie uczestniczą rodzice/opiekunowie i dzieci?

Przede wszystkim trzeba posłuchać, jakie są ich potrzeby i spróbować na nie odpowiedzieć właściwymi działaniami. Po drugie, ważne jest stworzenie odpowiedniej atmosfery – życzliwej, domowej, ciepłej. Po trzecie, należy ustalić konkretne, jasne zasady uczestnictwa w zajęciach, np. nie spóźniamy się, nie krytykujemy się, pomagamy sobie. Po czwarte, doceniać starania rodziców.

Czego się Państwo nauczyli realizując projekt?

Potwierdziło się nasze założenie, że najlepsze zabawy dla dzieci, to te najprostsze, przygotowane ze zwykłych materiałów, które są ogólnodostępne i nie wymagają od rodzica ponoszenia wielkich kosztów: koc, kartonowe pudełka, drewniane łyżki, plastikowe miski, mąka, przyprawy kuchenne, nasiona itp. Również to, że najlepsze efekty pracy z dzieckiem uzyskuje się przede wszystkim dzięki dobrej współpracy z rodzicem. Trzeba stale pamiętać, że praca warsztatowa z dziećmi w wieku 2-4 lat wymaga nieustannej aktywności ze strony prowadzącego. Dzięki obecności rodziców i przejęcia przez nich odpowiedzialności za współprowadzenie warsztatów jest to o wiele prostsze. Wszyscy mogą poczuć się współgospodarzami, ale też wspólnie ponoszą odpowiedzialność za przebieg zajęć.

Czy planują Państwo kontynuację działań? Jeśli tak, to w jakiej formie?

Zajęcia będą kontynuowane w czerwcu (nieodpłatnie) i w okresie wakacyjnym, w terminach ustalonych z rodzicami (pobierane będą opłaty na wynagrodzenie dla specjalistów, lokal będzie użyczany nadal nieodpłatnie w ramach partnerstwa).

Kolbuszowski Klub Turystyczny Salamandra

Tytuł projektu:

KOLBUSZOWSKA AKADEMIA MŁODEGO TURYSTY

CEL PROJEKTU:

- rozwijanie zainteresowań turystycznych wśród mieszkańców gminy Kolbuszowa
- promowanie turystyki rodzinnej jako sposobu na aktywne spędzenie wolnego czasu
- propagowanie różnych dziedzin turystyki wśród uczestników Akademii, głównie pieszej i górskiej
- rozwijanie turystyki rodzinnej poprzez zachęcanie do zdobywania odznak turystycznych skierowanych do dzieci i do rodzin
- promowanie aktywnego wypoczynku w oparciu o organizowanie form turystyki kwalifikowanej w różnych porach roku
- integracja społeczna grona rodzin chcących aktywnie uczestniczyć w ruchu turystycznym
- angażowanie możliwie największej liczby dzieci do zajęć w ramach Akademii
- poznanie walorów piosenki turystycznej jako nieodłącznego elementu imprez turystycznych.
- kształtowanie umiejętności stosowania zasad pierwszej pomocy

DZIAŁANIA (WYBÓR):

Projekt obejmował cykl spotkań organizowanych w siedzibie Kolbuszowskiego Klubu Turystycznego Salamandra, zakończonych jednodniowym wyjazdem turystycznym. Spotkania poświęcone zostały następującym tematom:

- idea zdobywania odznak turystyki kwalifikowanej wśród dzieci, młodzieży i dorosłych
- warsztaty z topografii i nauki orientacji w terenie
- warsztaty z pierwszej pomocy w warunkach turystycznych
- warsztaty muzyczne – nauka piosenki turystycznej jako elementu nieodzownego na rajdach turystycznych, a coraz bardziej zapomnianego
- warsztaty w Centrum Edukacji Ekologicznej Puszcza Sandomierska w Ostrowach Tuszowskich służące poznaniu bogactwa fauny i flory Puszczy Sandomierskiej
- wycieczka do najciekawszych miejsc Puszczy Sandomierskiej m.in. ścieżki dydaktycznej „Maziar-

nia” w Wilczej Woli oraz „Morgi” w Kamieniu

- wycieczka autokarowa i piesza do Bieszczadzkiego Parku Narodowego - poznanie jego walorów przyrodniczych, krajoznawczych i turystycznych poprzez odwiedzenie muzeum Bieszczadzkiego Parku Narodowego w Ustrzykach Dolnych oraz wyjście na szlak pieszy w pasmo połonin
- spotkanie podsumowujące projekt – wspólne oglądanie zdjęć z całego czasu trwania projektu oraz uroczyste wręczenie certyfikatów „Małego Turysty” każdemu uczestnikowi projektu

ROZMOWA z Pawłem Michno
– koordynatorem projektu

Jak pojawił się pomysł na projekt?

Pomysł na projekt jest pokłosiem pracy z rodzinami turystycznymi na terenie powiatu kolbuszowskiego w ramach działalności Kolbuszowskiego Klubu Turystycznego „Salamandra”. Zaczęło się od wyjazdu kilku rodzin kilka lat temu na kilkugodzinną wycieczkę w okolice Tarnowa. Następne wycieczki były kwestią czasu. Jestem nauczycielem i wychowawcą, a praca z dziećmi i młodzieżą to moja pasja. Mam też dwóch małych synów i cieszę się, że mogę przy okazji swojej rodziny zarażać swoją turystyczną pasją inne rodziny. Uczę w gimnazjum i tam już trudniej jest o przekazanie swej pasji młodym ludziom (choć sam zaczyna-

łem swą przygodę z turystyką mając 16 lat).

Czy udało się Państwu, tak jak zakładaliście, włączyć w działania rodziców/opiekunów?

W zajęciach biorą udział dzieci wraz z rodzicami. Ich obecność jest bardzo pomocna przy realizacji poszczególnych działań i pozytywnie wpływa na ich prawidłowy przebieg. Rodzice niejednokrotnie, jak np. przy marszu na orientację, włączają się czynnie w organizację.

Co uważają Państwo za największy sukces projektu?

Za największy sukces uważamy pozytywny rozgłos wokół Akademii i przyłączenie się do naszych działań w ramach Kolbuszowskiego Forum

Turystyki Rodzinnej następnych kilku rodzin.

Na co, Państwa zdaniem, powinni szczególnie zwrócić uwagę realizatorzy projektów przygotowując działania w których uczestniczą wspólnie rodzice i dzieci?

Trzeba zwrócić uwagę na właściwy dobór prelegentów, tematyki zajęć a także godzin. Czasami godziny popołudniowe czy wieczorne nie są odpowiednie. Często też weekendy, choć wolne od pracy, stają się problematyczne. Zajęcia nie powinny trwać dłużej niż godzinę, gdyż dzieci szybko się rozpraszają. Cały czas trzeba je czymś zajmować. U nas najlepiej sprawdzili się zajęcia z pierwszej pomocy, gdzie dzieciaki cały czas miały co robić.

Co stanowiło największą trudność w realizacji projektu?

Trudność sprawia koordynacja działań i terminów, tak aby jak największa liczba beneficjentów wzięła udział w poszczególnych warsztatach. Pomimo podziału na dwie grupy nie udało się ustalić takich terminów, które by pasowały wszystkim rodzinom.

Czy podczas realizacji pojawiły się pomysły, które zamierzają Państwo rozwinąć w przyszłości?

Praca z rodzinami turystycznymi dostarcza takiej satysfakcji, że pomysły rodzą się same. Po pierwszych zajęciach pojawił się pomysł zorganizowania całkowicie niezobowiązująco rodzinnego spływu kajakowego. Przy okazji warsztatów z topografii i orientacji w terenie dzieci zafascynowały się

marszami z kompasem w rękę na tyle, że wycieczka, która nas czeka za kilka dni będzie połączona z turystyczną imprezą na orientację.

Stowarzyszenie Rozwoju i Promocji Gminy Iwkowa

Tytuł projektu:

WŚRÓD KWITNĄCYCH SADÓW NASZA MAŁA OJCZYZNA - IWKOWA

CEL PROJEKTU:

- wyrównanie szans edukacyjnych dzieci z terenu gminy Iwkowa poprzez współpracę ze środowiskiem lokalnym (w tym rodzicami), organizacjami pozarządowymi, grupami nieformalnymi i samorządem
- wykorzystanie charakterystycznych cech środowiskowych obszaru w edukacji przyrodniczej, stymulującej rozwój dzieci i ich świadomość regionalną
- pobudzenie do aktywnego i innowacyjnego działania, wykorzystującego w pracy oświatowej bogactwo kultury i tradycji obszaru
- rozbudzanie i kształtowanie zainteresowań przyrodniczych wśród dzieci w wieku 5-7

DZIAŁANIA (WYBÓR):

Projekt służył poznaniu otoczenia, zwłaszcza pod względem przyrodniczym, z uwzględnieniem historycznego dziedzictwa sadowniczego. Działania dzieliły się na następujące bloki zajęć: blok poznawczy, blok doświadczalny oraz blok artystyczny.

- W ramach BLOKU POZNAWCZEGO zaplanowano cykl wyjazdów do 3 gmin należących do Stowarzyszenia „Na Śliwkowym Szlaku” w celu zapoznania dzieci z tradycjami przetwórczymi, obecną działalnością rolniczo-sadowniczą oraz sposobami wykorzystania zdrowych, tradycyjnie uprawianych owoców.
- BLOK DOŚWIADCZALNY był organizowany po każdym wyjeździe. Odbyły się lekcje z użyciem mikroskopów (poznanie budowy kwiatu, miąższu i liści owoców, porównanie owoców świeżych z suszonymi), założenie przez dzieci doświadczalnych zeszytów do codziennej obserwacji przyrody; zajęcia kulinarne z wykorzystaniem poznanych w trakcie wyjazdów lo-

kalnych produktów, przyrządzanie wspólnie z rodzicami soków, sałatek, chipsów owocowych, i innych zdrowych przekąsek; spotkania z cyklu „Szczere rozmowy o ...” (tradycjach sadowniczych z twórcą ludowym i równocześnie emerytowanym sadownikiem; zdrowym odżywianiu z dietetykiem; mądrym kupowaniu z przedstawicielem organizacji pozarządowej zajmującej się propagowaniem zdrowego stylu życia).

- BLOK ARTYSTYCZNY to cykl zajęć manualnych, a więc wykonywanie prac plastycznych z wykorzystaniem różnorodnych technik i materiałów.

Projekt zakończono spotkaniem uczestników projektu, rodziców, partnerów i wolontariuszy i zaproszonych gości, podczas którego rozstrzygnięty został konkurs plastyczny, zaprezentowano prace plastyczne i zeszyty doświadczalne, a dzieci podzieliły się swoimi wrażeniami i zdobytą wiedzą.

ROZMOWA z Malwiną Gołąb

– koordynatorką projektu

Które z działań cieszyły największym zainteresowaniem?

Największym zainteresowaniem cieszyły się zajęcia kulinarne, na których dzieci z pomocą dorosłych tworzyły ciekawe i zdrowe przekąski i soki, wykorzystując produkty lokalne.

Czy udało się Państwu, tak jak zakładaliście, włączyć w działania rodziców/opiekunów?

Rodzice bardzo chętnie i aktywnie uczestniczyli w projekcie, prowadzili i zajęcia kulinarne oraz pełnili funkcję przewodników turystycznych na zaplanowanych trasach wycieczkowych.

Co uważają Państwo za największy sukces projektu?

Projekt umożliwił nam wyrównanie szans edukacyjnych dzieci z terenu gminy Iwkowa poprzez pobudzenie do aktywnego i innowacyjnego działania dzieci, które miały możliwość zapoznania się z lokalną przyrodą; dodatkowo udało nam się namówić do współpracy rodziców. Za sukces realizowanych działań uważam także stanowczość i konsekwencję rodziców w zachęcaniu dzieci do udziału w nowych zajęciach a przede wszystkim w wyjazdach, bowiem twierdzili na początku, że są przerażeni wycieczkami, a dziś nie mają już obaw.

Zaplanowali Państwo dużo różnorodnych aktywności, w tym wyjazdy. Na co Państwa zadaniem powinni zwrócić

uwagę organizatorzy przygotowujący działania tego typu z udziałem dzieci?

Planując wyjazdy dla dzieci w wieku przedszkolnym i szkolnym (klasa I), należy zwrócić uwagę na czas przewidziany na zwiedzanie, bowiem nie może być on zbyt długi, dzieci szybko się nudzą i wykazują ciągłą potrzebę ruchu. Wycieczki powinny opierać się zarówno na celu poznawczym jak i badawczym (samodzielnym dążeniu do wiedzy).

Jakie doświadczenia wykorzystają Państwo w dalszej działalności?

Z doświadczenia widzimy, iż długość oraz częstotliwość zajęć powinna być różna w zależności od wieku uczestników i to ma duży wpływ na dziecięcą aktywność, a tym samym na jakość zajęć.

Czy w trakcie realizacji projektu pojawiły się nowe pomysły, które zamierzają Państwo wykorzystać w kolejnych działaniach? Jakie widzą Państwo możliwości kontynuowania działań w przyszłości?

Tak, planujemy kontynuację działań ze względu na duże zainteresowanie wśród dzieci i rodziców. Chcielibyśmy poznać produkty lokalne w innych gminach, przyglądając się pracy tamtejszych sadowników, osób zajmujących się przetwórstwem owocowym, porównując ich działania, zawsze możemy dowiedzieć się czegoś nowego. Planujemy kontynuację projektu również we współpracy z innymi placówkami oświatowymi na terenie gminy oraz udział w kolejnych projektach dzieci z wyższych klas.

Towarzystwo Przyjaciół Ziemi Wasilkowskiej im. Ks. Wacława Rabczyńskiego

Tytuł projektu:

WĘDRÓWKI MUZYCZNE PO ŚWIECIE - RODZINNE PORANKI MUZYCZNE

CEL PROJEKTU:

- aktywizacja i edukacja, poszerzenie świadomości, rozbudzenie poczucia piękna i rozwijanie wrażliwości na sztukę
- umiejętność pracy w grupie, adaptacji w nowym otoczeniu, zapewnienie dzieciom oferty artystycznych zajęć edukacyjnych stymulujących ogólny rozwój, które przygotowują je do artystycznej edukacji szkolnej
- stworzenie nowej formy edukacji artystycznej dzieci i oferty kulturalnej – koncertów muzycznych dla dzieci
- stworzenie nowej formy spędzenia wolnego czasu wspólnie z rodziną, otwierania się ich na muzykę
- upowszechnianie cennych elementów z dziedziny kultury wysokiej, kształtowanie gustów muzycznych

- zaspokojenie potrzeby dostępności dzieci do kultury wysokiej – muzyki klasycznej
- poznanie różnych kultur i narodowości
- wsparcie pedagogiczne dla rodziców/opiekunów

DZIAŁANIA (WYBÓR):

Na zajęciach dzieci doskonaliły słuch muzyczny, koordynację słuchowo-ruchową, poczucie rytmu w formach aktywnego uczestnictwa w spotkaniu (taniec, śpiew, gra na dziecięcych instrumentach perkusyjnych: bębenki, grzechotki, trójkąty, marakasy, tamburyna). Dzieci poznawały kulturę i obyczaje z całego świata – od krajów orientalnych po słowiańskie. Kształt poranków wynikał z potrzeb i możliwości percepcyjnych małych dzieci. Muzycy opowiadali ciekawostki o swoich instrumentach. Brak tradycyjnego

podziału na scenę i widownię sprzyjał interakcji, a przygotowana do projektu scenografia sali (kolorowe wykładziny i poduchy) odgrywała dużą rolę w wytworzeniu miłej i rodzinnej atmosfery. Muzyka grana była na żywo. Warsztaty odbywały się w podziale na 2 grupy: grupa młodszą 3-4 lata; grupa starsza 5-8 lat. Czas trwania: grupa młodszą max. 45 min; grupa starsza max. 60 min.

Tematy rodzinnych poranków muzycznych: Polska muzyka ludowa (gościnnie wystąpi zespół ludowy „Dąbrówka”), Celtyckie dźwięki, Muzyczne safari, Muzyka Dalekiego Wschodu, Klezmerzy i żydowscy muzycy, Cygański tabor, Latynoskie klimaty i gorące rytmy oraz Bliski Wschód i muzyka arabska.

ROZMOWA z Izabelą Hajdukiewicz
– koordynatorką projektu

Jak pojawił się pomysł na projekt? Co było dla Państwa inspiracją?

Pomysł na realizację projektu pojawił się z braku w ofercie kulturalnej miasta Wasilków propozycji spotkań i koncertów dla dzieci. W naszym miasteczku od 11 lat odbywa się Międzynarodowy Festiwal Muzyki Organowej i Kameralnej, w którym uczestniczą głównie dorośli słuchacze. Inspiracją były spotkania organizowane w Warszawie pt. Smykofonia. Jesteśmy rodzinami artystycznymi, w których obserwujemy, jak bardzo muzyka łączy pokolenia, jak ważnym elementem rozwoju jest muzyka klasyczna i jak wdzięcznym choć wymagającym słuchaczem jest dziecko.

Czy udało się Państwu, tak jak zakładaliście, włączyć w działania rodziców/opiekunów?

Rodzice bardzo chętnie włączyli się do przygotowania miejsca spotkań, ale przede wszystkim do aktywnego udziału we wspólnym graniu na instrumentach i zabawach tanecznych. Miło było patrzeć jak odpowiadają na pytania, gdy ich pociechy nie mogły rozpoznać instrumentu, jak wspólnie uczyli się śpiewać i rozmawiać w językach innych narodów. Bardzo chętnie uczestniczyli w działaniach promocyjnych.

Co uważają Państwo za największy sukces projektu?

Największym sukcesem projektu było stworzenie koncertów muzycznych

dla dzieci jako nowej oferty kulturalnej Wasilkowa. Udało się zaprosić do uczestnictwa nie tylko dzieci ale również całe rodziny, które mogły wspólnie spędzić czas. Uważamy to za ogromny sukces. Widzieliśmy jak uczestniczące w spotkaniach dzieci uczą się słuchać muzyki, rozumieć ją, otwierać się na kulturę innych narodów, grup etnicznych, jak podczas kolejnych spotkań są coraz śmielsze, uczą się współpracować, jak tworzą zgraną orkiestrę. Na każdym spotkaniu aktywnie uczestniczyły w zabawie i stawały się coraz wrażliwsze na otaczający ich świat dźwięków. Sukcesem było namówienie rodziców na wyjście z domu i wspólną zabawę. Było to nie tylko ogromne przeżycie dla ich dzieci ale również dorośli, jak mówili, uczyli

się słuchania muzyki i poznali nowe instrumenty. Widać było jacy są dumni ze swoich pociech.

Na co, Państwa zdaniem, powinni szczególnie zwrócić uwagę realizatorzy projektów przygotowując działania dla dzieci?

Na formę spotkań. Bardzo trafionym pomysłem okazał się brak klasycznego podziału na scenę i widownię. Pozwoliło to na interakcję słuchaczy i wykonawców. Bardzo ważny jest właściwy i dość precyzyjnie określony sposób prowadzenia spotkań, różnorodne formy aktywności pobudzające wrażliwość (taniec, śpiew, gra na instrumentach, zabawy ruchowe). Ważny jest również właściwy dobór wykonawców i prowadzących spotkania, którzy oprócz wiedzy merytorycznej i szerokiej umiejętności potrafią zainteresować swoją grą najmłodszych odbiorców oraz być elastyczni i kreatywni. Młody odbiorca to bardzo wymagający uczestnik, który potrafi fantastycznie współpracować, gdy tylko skupimy jego uwagę na wspólnym działaniu.

Co stanowiło największą trudność w realizacji projektu? Jakie doświadczenia wykorzystają Państwo w dalszej działalności?

Największą trudnością okazał się zakładany w projekcie podział uczestników na dwie grupy. Grupa wiekowa uczestników 2-8 lat to najczęściej rodzeństwo i trudno było dokonać

jednoznacznego podziału na 3-4 latki i 5-8 latki, ponieważ dzieci chciały być z bratem lub siostrą w jednej grupie. Mimo to umiejętności i doświadczenie prowadzącej, muzyków oraz pomoc ze strony kadry pedagogicznej szkoły pozwoliły na szybką modyfikację scenariuszy i dostosowanie metod do większej rozpiętości wiekowej w ramach każdej z grup. Na pewno weźmiemy pod uwagę to doświadczenie planując kolejne edycje rodzinnych poranków muzycznych.

Czy podczas realizacji pojawiły się pomysły, które zamierzają Państwo rozwinąć w przyszłości?

Zespół realizatorów posiada bardzo szeroką gamę tematyczną spotkań muzycznych. Obserwując najmłodszych uczestników naszego projektu zauważyliśmy, jak fantastycznie oddziałuje na dzieci porównywanie dźwięków muzyki z odgłosami natury, zjawisk atmosferycznych, zwierząt. Mamy już pomysł na realizację kolejnej edycji rodzinnych poranków muzycznych podczas, której chcemy zaprosić do udziału Młodzieżową Orkiestrę Dętą, w której muzykują dzieci i młodzież z naszych szkół. Będzie to świetna okazja do dalszego poznawania świata muzyki klasycznej, instrumentarium orkiestrowego ale również do poznawania lokalnych zasobów i zachęcania dzieci do zaangażowania się na rzecz lokalnej społeczności.

Biblioteka Publiczna w Dobrzyniu nad Wisłą

Tytuł projektu:

RODZINNE SPOTKANIA Z ASTRONOMIĄ

CEL PROJEKTU:

- zapewnienie dzieciom lepszych szans edukacyjnych przez wspieranie ich ciekawości, aktywności i samodzielności
- wykorzystanie naturalnej ciekawości świata dzieci dla rozwijania zainteresowań przyrodniczych
- rozwijanie umiejętności dochodzenia do wiedzy drogą obserwacji, doświadczeń, wnioskowania, uogólniania
- poznawanie wielorakości, złożoności i bogactwa świata
- kształtowanie postawy proekologicznej; tworzenie warunków do wyjaśniania i przeżywania obserwowanych zjawisk oraz inspirowanie dzieci do wypowiedzania się na ich temat
- aktywizacja i wspieranie rodziców w procesie wychowawczym dzieci
- wskazanie ciekawej formy spędzania czasu wolnego z własnym dzieckiem oraz pogłębianie więzi rodzinnych
- stymulowanie rozwoju, kreatywności, myślenia i ekspresji

- integracja przedszkolaków z różnych placówek na terenie gminy i ich rodziców
- rozwijanie twórczej aktywności dzieci i ich rodzin
- kształtowanie umiejętności współdziałania w zespole, skutecznego porozumiewania się

DZIAŁANIA (WYBÓR):

Projekt był skierowany do dwudziestoosobowej grupy pięcioletków oraz ich rodzin. Zaplanowano przeprowadzenie 16 zajęć, podczas których uświadomiliśmy dzieciom, że ciekawość i stawianie pytań to droga do poznania otaczającego świata. Dzieci poznały właściwości szkielec optycznych i ich zastosowania (lupa, mikroskop, lornetka, teleskop). Oglądały pod mikroskopem preparaty przekonując się, że nie wszystko widać gołym okiem. Poznały różnorodność świata owadów i szczegóły ich budowy poprzez oglądanie kolekcji owadów i pajęczaków zatopionych w żywicy. Dowiedziały się o kluczowych

postaciach świata nauki, lotach kosmicznych i budowie Układu Słonecznego, oglądały film ze stacji kosmicznej. Obserwacje Księżyca przez teleskop służyły do poznania jego budowy, zaś zabawa światłem i cieniem do omówienia jego faz oraz zjawiska dnia i nocy. Dzieci samodzielnie wykonały proste doświadczenia i dowiedziały się, czym jest grawitacja i dlaczego planety krążą wokół Słońca. Uczestnicy poznali podstawowe gwiazdozbiory a zabawa „Co widzę na niebie?” służyła rozbudzaniu wyobraźni. Każde zajęcia były wzbogacone o zajęcia ruchowe z wykorzystaniem np. piłek-planet, plastyczne lub techniczne. Dopełnieniem zajęć była wycieczka do „Młyna Wiedzy” w Toruniu. Rodzice byli zaangażowani w przygotowanie i realizację „Kosmicznego balu”, na którym został rozstrzygnięty konkurs na najciekawsze kosmiczne przebranie. Zorganizowano warsztaty pedagogiczne dla rodziców „Jak motywować dzieci do nauki?”

ROZMOWA z Agnieszką i Łukaszem Kołodziejekimi – koordynatorami projektu

**Jak pojawił się pomysł na projekt?
Co było dla Państwa inspiracją?**

Jesteśmy nauczycielkami i pracując ze starszymi dziećmi obserwujemy coraz większe trudności i niechęć do nauki matematyki i przedmiotów przyrodniczych. Dyskusje z rodzicami przedszkolaków uzmysłowiły nam, że nie wiedzą oni, jak przekazywać małym dzieciom wiedzę naukową i brakuje im pomysłów na ciekawe spędzanie z nimi czasu. Zorganizowane przez bibliotekę jednodniowe warsztaty astronomiczne w trakcie wakacji, które cieszyły się ogromnym zainteresowaniem dzieci, uświadomiły nam,

że kosmos jest dla maluchów jednym z najbardziej fascynujących tematów. Biorąc jednocześnie pod uwagę, iż na terenie naszej gminy znajduje się profesjonalne obserwatorium astronomiczne, postanowiliśmy oprzeć na tym nasz projekt.

Jak wykorzystali Państwo lokalne zasoby?

Głównym zasobem z którego korzystaliśmy było przyszkolne obserwatorium astronomiczne Astrobaza. Dzięki wiedzy i zaangażowaniu jej koordynatora mieliśmy możliwość w atrakcyjny i innowacyjny sposób przekazywać przedszkolakom i ich rodzicom wiedzę z przedmiotów ścisłych. Korzystanie z profesjonalnych teleskopów i programów astronomicznych uatrakcyjniało

zajęcia i potęgowało ciekawość dzieci. Współpracowaliśmy też ze Szkołą Podstawową i Dobrzyńskim Domem Kultury ŻAK, które użyczyły nam sal, pomocy dydaktycznych oraz sprzętu multimedialnego. Dobrzyńskie Centrum Sportu i Turystyki zorganizowało zajęcia sportowe dla uczestników projektu i użyczyło stadionu do stworzenia modelu Układu Słonecznego w skali. Nauczycielka fizyki z zaprzyjaźnionego gimnazjum w Krojczynie, na każdych zajęciach prowadziła „Warsztaty Szalonego Naukowca”, gdzie poprzez doświadczenia obrazowała omawiane zagadnienia. Animatorką zabaw ruchowych i plastycznych był dyrektor biblioteki.

Co uważają Państwo za największy sukces projektu ?

Największym naszym sukcesem było zaciekawienie dzieci naukami ścisłymi. Bardzo chętnie uczestniczyły w zajęciach. Z zaciekawieniem słuchały naukowych opowieści, z ogromnym zaangażowaniem wykonywały doświadczenia. Udało nam się również wskazać rodzicom ciekawe formy spędzania czasu wolnego z własnym dzieckiem oraz przekonać ich, że dobrze zaplanowana zabawa może zarówno pogłębić więzi rodzinne, jak i przekazać ogrom wiedzy.

Założyli Państwo duży udział rodziców/opiekunów. Na co, Państwa zdaniem, powinni szczególnie zwrócić uwagę realizatorzy projektów przygo-

towując wspólne działania dla dzieci i rodziców/opiekunów?

Przygotowując wspólne działania dla dzieci i rodziców należy zwrócić uwagę głównie na potrzeby i możliwości dzieci, gdyż rodzice, widząc radość dziecka, dostosują się do charakteru zajęć. Prowadzone warsztaty powinny być możliwie najciekawsze, przyciągające uwagę, mobilizujące do działania, pełne atrakcji. Należy często zmieniać aktywności i zadbać o to, by nie wkradła się monotonia. Zaplanowane zadania powinny wymagać wspólnego zaangażowania dzieci i ich rodziców.

Czego się Państwo nauczyli realizując projekt? Jakie doświadczenia wykorzystają Państwo w dalszej działalności?

Do tej pory nie mieliśmy okazji pracować w grupie składającej się zarówno z małych dzieci, jak i rodziców. Było to dla nas ogromne wyzwanie. Praca z tak liczną grupą nauczyła nas jak lepiej organizować i dostosowywać zajęcia, by były atrakcyjne dla wszystkich uczestników. Zauważyliśmy, że tego rodzaju warsztaty powinny się odbywać w mniejszych grupach.

Czy planują Państwo kontynuację działań? Jeśli tak, to w jaki sposób?

Nasze działania spotkały się z dużym zainteresowaniem lokalnej społeczności. Planujemy organizowanie jednodniowych warsztatów naukowych dla najmłodszych oraz postaramy się o środki finansowe, by móc przeprowadzić kolejny raz podobny projekt.

Dobre praktyki 2015

Gminna Biblioteka Publiczna w Lubiczu Dolnym

Tytuł projektu:

BAJKOTEKA – RODZINNE PORANKI W BIBLIOTECE

CEL PROJEKTU:

- założenie Klubu Rodzica i Dziecka
- integracja dzieci i rodziców mieszkających na terenie gminy
- wskazanie ciekawej formy spędzania czasu wolnego z własnym dzieckiem
- zapewnienie dzieciom oferty zajęć edukacyjnych stymulujących ogólny rozwój, które przygotowują je do edukacji przedszkolnej i wczesnoszkolnej
- rozwinięcie miłości do książek
- wsparcie pedagogiczne dla rodziców/opiekunów

DZIAŁANIA (WYBÓR):

- Zabawkowo – zabawy integracyjne przełamujące bariery, zachęcające dzieci do działania w grupie, pobudzające wyobraźnię i wyzwalaające pozytywne emocje.
- Hop-tralala – zabawy rytmiczne przy żywej muzyce.
- Warsztaty pedagogiczne dla rodziców: Jak radzić sobie z trudnymi sytuacjami? Co zrobić, by rodzicielstwo było najradośniejszym doświadczeniem? Jak się zachowywać, by uniknąć frustracji, zmęczenia i irytacji przy wychowy-

- waniu dzieci? Czy istnieje recepta na dobre relacje z dziećmi?
- Występ teatryku dla dzieci, wyjazd do lokalnego Muzeum piśmiennictwa i drukarstwa oraz spotkanie autorskie i warsztaty z toruńską pisarką i ilustratorką Izą Niewiadomską-Labiak.
- Piknik w leśniczówce z licznymi atrakcjami.
- Stworzenie grupy inicjatywnej wspomagającej działania projektu.

ROZMOWA z **Joanną Cieśliewicz**
– koordynatorką projektu

Jak pojawił się pomysł na projekt? Co było dla Państwa inspiracją?

Pomysł pojawił się już dużo wcześniej. Często mamy, bądź babcie przychodzące z bardzo małymi dziećmi do naszej biblioteki skarżyły się, że na terenie gminy nie ma innych atrakcji oprócz wyjścia na plac zabaw i do biblioteki. Uznałyśmy, że warto byłoby zorganizować zajęcia dla tej grupy dzieci, tylko jak zwykle sprawa dotyczyła finansów, a w zasadzie ich braku. Kiedy pojawiła się możliwość aplikowania do Państwa konkursu, to od razu pomyślałyśmy o maluszkach, które są z mamami bądź opiekunkami w domu. Do gminy sprowadza się też wiele młodych rodzin,

a uczestnictwo w takim projekcie to świetna okazja do integracji z nowym otoczeniem.

Co było największym sukcesem w realizacji projektu?

Ilość chętnych przerosła nasze oczekiwania. Mamy bardzo pozytywny oddźwięk ze strony uczestników projektu. Opiekunowie bardzo ciepło wypowiadają się o zajęciach, a dzieci z entuzjazmem w nich uczestniczą i nie mogą się doczekać kolejnego spotkania. Udział w zajęciach przełamał w dzieciach bariery nieśmiałości, a wyzwolone pozytywne emocje pozwoliły na odkrycie temperamentu i osobowości dziecka. Wielu rodziców nie ma już obaw przed zostawieniem dziecka we wrześniu w przedszkolu.

Do biblioteki trafiły osoby, które wcześniej do nas nie przychodziły, dzięki temu mamy nowych użytkowników.

Jak wykorzystali Państwo lokalne zasoby?

Lokalne zasoby to przede wszystkim nasza biblioteka, gdzie odbywa się większość spotkań, a animatorką wielu zajęć jest bibliotekarka. W Muzeum Piśmiennictwa i Drukarni, które zlokalizowane jest na terenie naszej gminy, dzieci i rodzice mieli okazję uczestniczyć w niezwykłych warsztatach na temat historii książki. W pobliskiej leśniczówce zorganizujemy piknik podsumowujący projekt, na którym leśniczy podczas spaceru opowie dzieciom o tajemnicach lasu.

Do promocji projektu wykorzystana została lokalna gazeta „Goniec Gminny”. Mieliśmy też duże wsparcie od władz samorządowych.

Na co, Państwa zdaniem, powinni szczególnie zwrócić uwagę realizatorzy projektów przygotowując działania dla dzieci?

Najważniejsze jest dostosowanie zajęć do wieku i potrzeb dziecka. W grupie naszych uczestników dominowały dwulatki. To etap najintensywniejszych doznań, gdzie wszystkie zmysły są niezwykle wyczulone. Dwulatki zachowują się czasem tak, jakby chciały zachłannie wszystkiego doświadczyć. Trzeba być niezwykle kreatywnym, na godzinne zajęcia przygotowujemy od kilku do kilkunastu aktywności.

Jakie doświadczenia wykorzystają Państwo w dalszej działalności?

Dzięki projektowi poznałyśmy kilku niezwykle kreatywnych animatorów, z którymi mamy nadzieję dalej współpracować. Okazało się też, że dzieci nie potrzebują wymyślonych zabawek, a sprawdzają się proste rzeczy, które każdy znajdzie np. w swojej kuchni. Małe dzieci uwielbiają przesypywanie kaszy, piasku, lepienie i mazanie rączkami. Im prościej, tym lepiej. Naszym odkryciem jest piasek kinetyczny, który zrobił furorę nie tylko wśród dzieci.

Czy planują Państwo kontynuację działań? Jeśli tak to w jaki sposób/ w jakiej formie?

Bajkoteca cieszy się wielkim zainteresowaniem, nasze dwulatki w większości przypadków we wrześniu pójdą do przedszkoli. Chcemy kontynuować rodzinne poranki w bibliotece i dać szansę dzieciom i opiekunom, którzy wcześniej nie mogli skorzystać z naszych zajęć, a mamy już listę chętnych. Z pewnością będziemy się starać o kolejne dofinansowanie, być może uda się zorganizować takie zajęcia w filiach naszej biblioteki.

Opiekunowie dzieci bardzo pozytywnie wypowiadają się o zajęciach:

Cotygodniowe spotkania pozwalają mojemu synkowi oswoić się i zaaklimatyzować w towarzystwie rówieśników, rozwinąć umiejętności manualne i plastyczne. Ignasz często wspomina wtorkowe poranki w bibliotece i z niecierpliwością czeka na kolejne spotkanie – mówi Pani Aleksandra, mama 2-letniego Ignasia.

Dziękuję paniom bibliotekarkom za to, że pomyślały o małych dzieciach z naszej gminy, zajęcia są świetnie przygotowane i bardzo różnorodne – podkreśla Pani Hanna, babcia małego Stasia.

Ośrodek Promocji Kultury i Sportu Gminy Brenna

Tytuł projektu:

OJCOWSKI DOM, TO ISTNY RAJ – NAJBLIŻSZE OTOCZENIE JAKO ŹRÓDŁO WIEDZY I DOŚWIADCZEŃ WSPOMAGAJĄCYCH ROZWÓJ DZIECKA

CEL PROJEKTU:

- dążność do poznania otaczającego świata poprzez ukierunkowaną aktywność poznawczą
- zaciekawienie dzieci ich najbliższym otoczeniem, naturalnym środowiskiem, które ma być punktem wyjścia do pozyskania podstawowej wiedzy o świecie, zbierania doświadczeń, pobudzania i rozwijania zainteresowań
- pokazanie najmłodszym, iż środowisko rodzinne, społeczności lokalne mogą być źródłem poznania oraz inspiracją dla wszechstronnego rozwoju

DZIAŁANIA (WYBÓR):

Zajęcia zostały podzielone na 4 bloki tematyczne, tj. część dotycząca historii, przyrody i geografii, muzyki i tańca oraz kultury i tradycji. Na każdą część składa się 5 spotkań złożonych z części poznawczej, opartej na pokazie, pogadankach, prezentacji, a także części praktycznej, podczas której dzieci mają wykorzystać zdobytą wiedzę w działaniu i utrwalić poprzez zajęcia manualne, ruchowe, badawcze.

Podczas części dotyczącej historii dzieci zapoznają się z najbardziej charakterystycznymi zjawiskami dla naszej małej ojczyzny. Dzieci tworzą specjalną mapę Śląska Cieszyńskiego, nanosząc na nią historyczne miejsca, postacie, fantastyczne stwory itp. W części muzyczno-tanecznej dzieci poznają

instrumenty muzyczne wybierane od wieków przez muzykantów ze Śląska Cieszyńskiego – skrzypce, heligonka, gajdy. Część przyrodniczo – geograficzna ma na celu zaznajomienie dzieci z florą i fauną naszego regionu. Podczas wycieczki po wytyczonej ścieżce przyrodniczo-leśnej poznają miejscową gospodarkę leśną. Uczą się tropić zwierzęta, rozpoznawać je po pozostawionych śladach, po wydawanych przez nie dźwiękach. Tworzą przy udziale rodziców budki lęgowe, poznają ich przeznaczenie. Blok zajęć o kulturze i tradycji ma na celu przybliżenie dzieciom miejscowego folkloru, a także świata ich przodków. Poznają elementy stroju góralskiego, kulturę szalańniczą i architekturę drewnianą gminy oraz biorą udział w warsztatach wytwarzania sera i chleba.

ROZMOWA z Dorotą Greń

– instruktorką zajęć dotyczących tematyki: kultura i tradycja oraz jednocześnie pomysłodawczynią zajęć regionalnych

Jak pojawił się pomysł na projekt?

Co było dla Państwa inspiracją?

Pomysł na projekt zrodził się z potrzeby. Brak ścieżki regionalnej w przedszkolach i szkołach naszej gminy jest dotkliwy. Nauczyciele, rodzice uczą, pokazują dzieciom świat, ten odległy, obcy, a nierzadko zapominają o najbliższym otoczeniu, które jest równie ważne, a może nawet ważniejsze. Mała ojczyzna, jej poznanie buduje tożsamość, tworzy więzy młodego pokolenia z dziadkami, pradiadkami, uczy szacunku do przeszłości i otoczenia. Chcieliśmy przekazać

dzieciom wychowywanym w naszej gminie, że mieszkają w pięknym, bogatym w tradycję i walory przyrodnicze miejscu. Pragnęliśmy również, aby poznały swoje rodziny i innych mieszkańców gminy, ludzi wielu talentów i zainteresowań.

Co było największym sukcesem w realizacji projektu?

Największą satysfakcją są uczestnicy warsztatów. Dzieci z zainteresowaniem poznawały swój region. Aktywnie uczestniczyły w zajęciach, wracały pamięcią do poprzednich i wypytywały o kolejne. Z radością i chęcią uczestniczyły w zabawach, wycieczkach plenerowych, tworzyły prace plastyczne, uczyły się tańczyć, śpiewać, grać na instrumentach.

Celem warsztatów regionalnych było poznanie małej ojczyzny, a pośrednio również wpływanie na rozwój motoryczny i społeczno-emocjonalny dziecka. Mamy nadzieję, że udało nam się osiągnąć nasz cel. Dzieci zaznały się ze swoją miejscowością, regionem, a także w sposób interesujący i wszechstronnie rozwijający spędziły czas pozalekcyjny.

Jak wykorzystali Państwo lokalne zasoby?

Lokalne zasoby były fundamentem warsztatów, to na nich budowaliśmy poszczególne zajęcia, one były inspiracją. Środowisko naturalne naszego regionu, legendy i podania, zwyczaje i obrzędy, które przekazywane są z pokolenia na pokolenie,

pragnęliśmy wykorzystać podczas pracy z dziećmi. Bazowaliśmy na wiedzy młodych pedagogów, a także na doświadczeniach, wspomnieniach mieszkańców naszej miejscowości. Angażowaliśmy w zajęcia rodziców, lokalnych twórców. Dzieci poznały miejscowego leśniczego, członków zespołu regionalnego, folklorystów, muzyków. Uczestniczyły w zajęciach prowadzonych przez miejscowych przedsiębiorców, zajmujących się kultywowaniem tradycji rzemieślniczej i pasterskiej w Brennej (wycieczka do „Koziej Zagrody”, „Chlebowej Chaty”). Poznały naturalne środowisko przyrodnicze poprzez wycieczki krajoznawcze i wizytę w miejscowym obserwatorium nietoperzy.

Na co, Państwa zdaniem, powinni szczególnie zwrócić uwagę realizatorzy projektów przygotowujących działania dla dzieci?

Każde działanie na rzecz dzieci musi mieć na uwadze przede wszystkim bohaterów projektu. Najważniejsze są oczekiwania dzieci, ich zainteresowania, pragnienia, a także ich rozwój. Należy mieć również na uwadze zapotrzebowanie, nowatorskość zajęć, aby stworzyć warsztaty możliwie najciekawsze, inspirujące, które przyciągną uwagę najmłodszych.

Jakie doświadczenia wykorzystają Państwo w dalszej działalności?

Warsztaty regionalne pokazały w jak interesujący sposób, w pracy z dziećmi, służąc ich wszechstronnej edukacji wykorzystać nasze najbliższe otoczenie, bogate dziedzictwo kulturowe i przyrodnicze. Zajęcia odkryły również siłę drzemącą w lokalnej społeczności. Mieszkańcy, którzy nie tylko mogą przekazywać dzieciom swoje doświadczenia, wiedzę, ale również swoje umiejętności i zainteresowania. W naszych małych ojczyznach jest ogromny potencjał, energia wielu ludzi. W naszych kolejnych zadaniach, planach i projektach chcielibyśmy z tej siły właściwie korzystać.

Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Cisie

Tytuł projektu:

KUCHENNE REWOLUCJE PRZEDSZKOLAKÓW

CEL PROJEKTU:

- budzenia zainteresowania własnym zdrowiem
- aktywizacja do zdrowego odżywiania
- zapoznanie z zasadami i kształtowanie nawyków zdrowego odżywiania
- uświadomienie znaczenia witamin dla zdrowia człowieka
- otwieranie się na nowe smaki, zapachy, potrawy
- włączenie rodziców w działania projektowe (pomoc w przeprowadzeniu zajęć, zachęcanie do gotowania z dziećmi w domu)
- nawiązanie współpracy z lokalnym środowiskiem kucharzy, producentów i sprzedawców żywności i wciągnięcie ich projekt.

DZIAŁANIA (WYBÓR):

WARSZTATY Z DIETETYKIEM – opiekunowie uczą się prawidłowo komponować posiłki, dzieci dowiadują się coż to takiego kalorie i czy to, co najbardziej smakuje, naprawdę jest zdrowe.

POGADANKA Z HIGIENISTKĄ – dla dorosłych i dla dzieci – przypomnienie zasad zdrowego stylu życia, m.in. dbania o higienę osobistą. WARSZTATY KULINARNE DLA PRZEDSZKOLAKÓW – podczas których dzieci mogą myć, mierzyć, ważyć, ubijać, mieszać, gniesć, wałkować, wykrawać, kroić, szatkować, układać, nakrywać, jeść i sprzątać. A wszystko to dzieje się pod czujnym okiem pań z Koła Gospodyń Wiejskich, mam, babć oraz nauczycieli. Zajęcia wykorzystują sezonowe warzywa i owoce tj: kukurydza, nasiona zbóż i warzyw, kiełki, cebula, sałaty, nowalijki (w tym wyhodowane przez przedszkolaków), rabarbar, marchew, jabłka, truskawki, szpinak; nabiał: jaja, mleko, sery, jogurty.

Samodzielnie lub z niewielkim wsparciem dorosłych dzieci przyrządzają: prażoną kukurydzę, sałatki z dodatkiem kukurydzy, soki z owoców i warzyw, kompoty, dressingi do sałat, jajecznice, makaron ze szpinakiem. Pieką chleb żytni, ma-

zurki i inne wielkanocne przysmaki, przygotowują jogurty, kolorowe galaretki i owocowe szaszłyki. Wysiewają i hodują kiełki, rzeżuchę, rzodkiewkę i szczypiorek. Wszystkie produkty mogą wąchać, próbować surowe i po przygotowaniu oglądać pod lupą. Uczą się również nakrywać do stołu i zachowywać kulturalnie podczas posiłków. Poznają ludową tradycję chodzenia z gaikiem, na który pieką ciasteczka dla mieszkańców Cisie.

WYJAZDY LUB WYJŚCIA DO SKLEPU SPOŻYWCZEGO, PASIEKI, OGRÓDKA, KURNIKA, PIEKARNI, CIASTKARNI – aby podpatrzeć jak powstaje żywność, jak się ją przechowuje i przetwarza.

BLOG KULINARNY – na bieżąco dzieci informują o swoich wycieczkach kuchennych.

ZAPROSZENIE KUCHARZA – poznanie zawodu.

ROZMOWA z **Zuzanną Matuszewską** – koordynatorką projektu

Jak pojawił się pomysł na projekt? Co było dla Państwa inspiracją?

Koło Gospodyń Wiejskich w Cisiu zwróciło się do Szkoły Podstawowej w Cisiu, prowadzonej od 10 lat przez Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Cisie, z prośbą o pomoc przy organizacji corocznego Święta Ziemiaka. Rodzice chętnie włączyli się w przygotowania, a impreza wypadła świetnie. Wspólne przygotowania były okazją do rozmów na temat potrzeby integracji międzypokoleniowej, konieczności przekazywania tradycji ludowych najmłodszym, wzajemnego uczenia się, większego uczestnictwa seniorów w życiu społecznym.

Stowarzyszenie miało zdiagnozowane oczekiwania dzieci i rodziców dotyczące zajęć pozalekcyjnych. Z opracowanej na wiosnę ubiegłego roku ankiety jednoznacznie wynikało, że dzieci chcą mieć zajęcia kulinarne i artystyczne. Podobne oczekiwania wyrazili rodzice.

I tak powstał pomysł na wspólne gotowanie, które wzbogaciłymi o podstawy zdrowego odżywiania się, hodowania nowalijek, wycieczki do kurnika, ogródka, pasieki. Wyjazdy do piekarni, cukierni, restauracji, muzeum chleba. Aby projekt był jeszcze ciekawszy dla dzieci i dał im możliwość chwalenia się swoimi wyczynami, zaplanowaliśmy prowadzenie bloga kulinarnego.

Co było największym sukcesem w realizacji projektu?

Za sukces uważamy duże zainteresowanie mediów projektem. Dzieci wystąpiły nie tylko przed kamerą telewizyjną TVP Katowice. Były gośćmi red. Aleksandry Mieczysławskiej w Radiu FIAT. Pojadą tam jeszcze kilka razy. O projekcie pisały: Dziennik Zachodni, Gazeta Wyborcza, Nowa Trybuna Częstochowska. Przedszkolaki „wylądowały” na okładce tygodnika społeczno-kulturalnego Częstochowskie24.pl. Na podkreślenie zasługuje również fakt otwartości lokalnych przedsiębiorców. Dzieci zostały zaproszone do sklepu spożywczego, do restauracji Kmicic w Blachowni, aby spotkać się z zawodowymi kucharzami. Zwiedziły lokalną cukiernię i piekarnię.

Sukces to również otwartość władz lokalnych na naszą społeczność. Burmistrz Blachowni Sylwia Szymańska nie tylko objęła swym patronatem projekt. Była gościem warsztatów kulinarnych i pomagała dzieciom kroić warzywa do sałatki. Udział w spotkaniu z dziećmi wzięli również radni. Sukces to również wzrost integracji międzypokoleniowej. Seniorzy chętniej uczestniczą w życiu społecznym i kulturalnym wsi. Częściej i śmielej zaglądają do szkoły. Przełamali również lęk przed kontaktem z mediami. Sukces to również większa integracja rodziców dzieci przedszkolnych. Obserwuje się większe zaangażowanie rodziców w życie szkoły.

Jak wykorzystali Państwo lokalne zasoby?

Projekt opiera się na zasobach lokalnych. Jego realizacja jest możliwa dzięki życzliwości i otwartości mieszkańców (Koło Gospodyń Wiejskich w Cisiu, właściciele przydomowych ogródków, kurników, właściciele pasieki, nauczyciele Szkoły Podstawowej w Cisiu, rodzice przedszkolaków) lokalnych przedsiębiorców (sklep spożywczy, restauracja, piekarnia, cukiernia), władz samorządowych (burmistrz patronuje projektowi, uczestniczy w promowaniu projektu w mediach, radni na swych blogach zamieszczają informacje o realizacji projektu).

Na co, Państwa zdaniem, powinni szczególnie zwrócić uwagę realizato-

rzy projektów przygotowując działania dla dzieci?

Na faktyczne zdiagnozowane potrzeby dzieci i rodziców oraz włączenie, zainteresowanie projektem lokalnych zasobów. Możliwość włączenia się lokalnych partnerów w realizację projektu buduje relacje, które są podstawą dalszych działań.

Jakie doświadczenia wykorzystają Państwo w dalszej działalności?

W działalności wykorzystamy kontakty z lokalnymi przedsiębiorcami, którzy są otwarci na współpracę ze Stowarzyszeniem i Szkołą Podstawową w Cisiu. Nawiązaliśmy współpracę z radiem FIAT, do którego wyjeżdżać będą również starsi uczniowie. Gotowaniem „zarazili się” również uczniowie Szkoły Podstawowej, którzy podglądają to co robią ich młodszy koledzy w ramach projektu i na lekcjach techniki i godzinach wychowawczych również gotują. Zacieśniona współpraca z Kołem Gospodyń Wiejskich będzie podstawą do częstszych okazjonalnych spotkań.

Czy planują Państwo kontynuację działań? Jeśli tak to w jaki sposób/ w jakiej formie?

Zajęcia kulinarne będą kontynuowane w przedszkolu. Będziemy wykorzystywać plansze przekazane szkole przez dietetyka prowadzącego warsztaty w ramach projektu, przypominając zasady zdrowego odżywiania. Zajęcia poszerzymy o zasady savoir vivre (nie tylko przy stole).

Stowarzyszenie Inicjatyw Liswarta Rębielice Szlacheckie

Tytuł projektu:

LIPOWSKIE ATELIER WARSZTATY HAFTU

CEL PROJEKTU:

- nabycie umiejętności haftowania krzyżykowego
- nabycie przez dzieci umiejętności posługiwania się narzędziami hafciarskimi oraz wyszywania wzorów
- ćwiczenie przez dzieci cierpliwości i koncentracji
- pielęgnowanie i podtrzymywanie zwyczajów i działań kulturalnych związanych z haftem
- wzrost kreatywności i nawiązanie się nowych lub pogłębianie również przyjaźni

DZIAŁANIA (WYBÓR):

W projekcie zaplanowano zajęcia integrujące, których celem jest wzajemne poznanie uczestników i przełamanie lęków związanych z nowym miejscem. Drugi krok to przeprowadzenie warsztatów rozwijających kreatywność u dzieci. Ich celem jest wyzwolenie dodatkowej energii do działania, co będzie także procentowało po zakończeniu projektu.

Zajęcia z haftowania – program obejmie tematykę: początki haftu-
ćwiczenia podstaw techniki hafto-

wania, podpisywanie się za pomocą igły, wyszywanie wzorów. Główny nacisk został położony na naukę haftowania krzyżykowego, który jest ścięciem ozdobnym i cieszy się dużą popularnością. Takie wzory są piękne i łatwe, zwłaszcza dla początkujących. Haftem krzyżykowym można wykonywać obrazy z użyciem specjalnych igieł z tępą końcówką. Efekty warsztatów zostały pokazane na wystawie.

ROZMOWA z Mirosławem Klimaszewskim – koordynatorem projektu

Jak pojawił się pomysł na projekt?

Co było dla Państwa inspiracją?

Pierwszy pomysł warsztatów haftu dla dorosłych powstał podczas wspólnych spotkań członkiń Stowarzyszenia, ale nie doczekał się realizacji. Podczas kolejnych spotkań powstał nowy pomysł, by stworzyć projekt dla dzieci, aby nie zapomniały o tradycji i kulturze lokalnej. Jednocześnie chcieliśmy wypełnić lukę w pomocy rodzicom w wychowaniu dzieci w czasie pozalekcyjnym oraz ich zintegrować. Liczyliśmy, że w warsztatach udział wezmą również rodzice, którzy obserwując dzieci zajmują się haftem i wówczas rodzina będzie wspólnie spędzała czas wolny, a to wzmocni więzi rodzinne.

Co było największym sukcesem w realizacji projektu?

Naszym największym sukcesem jest to, że dzieci dzięki warsztatom poznały zapomniane, a tak popularne dawniej zajęcia prac ręcznych. Poznały technikę wykonania haftu, posługiwania się igłą i nitką, by stworzyć własne dzieło. Warsztaty rozwinęły u dzieci myślenie, zmysł plastyczny i cierpliwość.

Jak wykorzystali Państwo lokalne zasoby?

W proces edukacyjny włączyli się rodzice dzieci, a z inicjatywy pedagogów przy szkole utworzona została świetlica środowiskowa. Wykorzystano mało dotąd używane pomieszczenia Ochotniczej Straży Pożarnej. Wspólnie z rodzicami zorganizowano integracyjną zabawę karnawałową, a rodzice zaangażowali się w tworzenie nowego projektu.

Na co, Państwa zdaniem, powinni szczególnie zwrócić uwagę realizatorzy projektów przygotowując działania dla dzieci?

Zajęcia tego typu powinny być przeznaczone dla dzieci od 6 roku życia, gdyż dzieci w przedziale wieku 4 i 5 lat mają trudności w samodzielnym posługiwaniu się igłą i nitką, doborze odpowiednich kolorów oraz w wyhaftowaniu właściwego wzoru.

Jakie doświadczenia wykorzystają Państwo w dalszej działalności?

Zajęcia powinny się odbywać w mniejszych grupach do 12 osób, gdyż dokładniej można przekazać wiedzę, a efekty będą lepsze z uwagi na lepsze skupienie się dzieci nad wykonywanym zadaniem.

Czy planują Państwo kontynuację działań? Jeśli tak to w jaki sposób/ w jakiej formie?

Tak, planujemy kontynuację działań ze względu na duże zainteresowanie wśród dzieci i rodziców. Zakupione narzędzia do haftowania pomniejszą koszty kolejnych działań tego typu. Po wręczeniu materiałów do haftu nastąpiło duże zaskoczenie i radość dzieci. Przykładem zainteresowania może być prośba jednej z mam, czy nie byłibyśmy w stanie przekazać zestawu narzędzi dla dziecka z rodziny, które nie uczestniczy w zajęciach, co też uczyniono. Do projektu warsztatów włączono siedmioro dzieci ze szkoły z sąsiadującej gminy.

Stowarzyszenie „Teraz Szewce”

Tytuł projektu:

„ROBAK” MÓJ PRZYJACIEL

CEL PROJEKTU:

- alternatywna edukacja ekologiczna dzieci we wczesnej fazie nauki
- przedstawienie problematyki otaczającego nas świata najmłodszym na przykładzie jednych z najmniejszych współmieszkańców ziemi w celu ukazania, jak małe może znaczyć wiele
- wyrabianie właściwych postaw wobec środowiska, wzmacnianie poczucia własnej wartości
- ukazanie nauczycielom i rodzicom możliwości alternatywnych form edukacyjnych

DZIAŁANIA (WYBÓR):

Warsztaty:

1. „Robaki” na łące – wycieczka piesza na łąkę we wsi Szewce
2. „Robaki” w lesie – wycieczka autokarowa do lasu – Oborniki Śląskie
3. „Robaki” na polu – wycieczka piesza na pole we Wsi Szewce
4. „Robaki” w sadzie – wycieczka autokarowa do sadu Wzgórza Trzebnickie
5. „Robaki” na ogrodzie – wycieczka autokarowa do Ogrodu Botanicznego we Wrocławiu
6. „Robak” pod mikroskopem – zajęcia w sali multimedialnej w Szkole w Szewcach

Działania 1-5 mają charakter warsztatów: plenerowych wycieczek pieszych i wyjazdowych. Jest to opowieść o „Robakach” wraz z prezentacją ich naturalnego bytowania. Podczas warsztatów wykorzystywana jest metoda „baw się i ucz” poprzez zadania, konkursy, zabawy dostarczona jest maksymalna dawka wiedzy małym uczestnikom projektu.

W działaniu 6 zaprezentowano owady z omówieniem cech i zwyczajów, w przystępnej dla dzieci formie. Dzięki możliwości połączenia mikroskopu z tablicą multimedialną przeprowadzono atrakcyjny pokaz dla uczestników projektu.

ROZMOWA z **Grażyną Pabian** – koordynatorką projektu

**Jak pojawił się pomysł na projekt?
Co było dla Państwa inspiracją?**

Mieszkamy w małej, nudnej wsi, więc aby skorzystać z atrakcji potrzebujemy dostać się do miasta (a to wiąże się z transportem). Szukaliśmy pomysłu, w jaki sposób pokazać, że wieś jest również bardzo ciekawym miejscem i tak wpadliśmy na pomysł **ROBAKÓW**. Wszystko co jest mniejsze niż 4 cm nawet dorośli nazywają robakiem. Mało kto ma pojęcie, jak wygląda, nazywa się i przede wszystkim co robi dla nas ludzi, taki mały owad.

Co było największym sukcesem w realizacji projektu?

Przed wszystkim sukcesem był trafiony temat. Dzieciaki chłonęły

wiedzę z szeroko otwartymi oczami i buziami. Nawet łacińskie nazwy nie robiły na nich wrażenia.

Dodatkowym sukcesem było pozyskanie do projektu zawodowych fotografów wykonujących makro zdjęcia. Na ich fotografiach pasikonik lub ważka wygląda jak prawdziwy stwór z innej planety. Tak przedstawione owady robią wrażenie nawet na najstarszych.

Jak wykorzystali Państwo lokalne zasoby?

Korzystaliśmy z wiedzy i doświadczenia zaprzyjaźnionego stowarzyszenia. Jego członkowie są miłośnikami owadów, więc sposób przekazywania informacji dla najmłodszych był świetny. Przed wszystkim podstawowym naszym zasobem są owady. Z uwagi na położenie naszej wsi w niedużej

odległości od sadów, lasów, łąk i pól mogliśmy bez większych problemów porównywać ich mieszkańców.

Na co, Państwa zdaniem, powinni szczególnie zwrócić uwagę realizatorzy projektów przygotowując działania dla dzieci?

Najważniejszą rzeczą jest sposób przekazywania informacji. Podczas naszych zajęć, dzieciaki mają dużo konkursów, rebusów, kart pracy, zabaw. Dodatkowo, każde zajęcia kończą się wręczeniem pamiątki. Dzieciaki dumnie noszą owadzie odznaki.

Jakie doświadczenia wykorzystają Państwo w dalszej działalności?

Pracowaliśmy już razem ze Stowarzyszeniem Natura i Człowiek i widzieliśmy, iż sposób przekazywania informacji jest dostosowany do

wieku odbiorców. Zajęcia były zawsze długo wspomniane przez młodzież, dlatego ekologiczne zadania również będziemy wiązać z ich współpracą. Dodatkowo, z doświadczenia widzimy, iż długość oraz częstotliwość zajęć powinna różna w zależności od wieku uczestników i to ma duży wpływ na aktywność, a tym samym na jakość zajęć.

Czy planują Państwo kontynuację działań? Jeśli tak to w jaki sposób/ w jakiej formie?

Zdecydowanie tak. Zakładamy, iż w szkole będą prowadzone min. konkursy eko, gdzie dzieciaki będą mogły wykorzystać nabytą wiedzę (wówczas Rada Rodziców zapewni nagrody uczestnikom). Dodatkowo będziemy starać się dalej pozyskiwać środki i być może uda nam się objąć

zajęciami większy obszar, pokazując uczestnikom jak niesamowity jest świat wokół nas.

Dobre praktyki

2014

Fundacja Edukacyjna Jacka Kuronia, oddział terenowy w Białowieży

Tytuł projektu:

EDUKACJA TWÓRCZA MALUCHÓW Z BIAŁOWIEŻY

CEL PROJEKTU:

- Zapewnienie dzieciom z przedszkola w Białowieży oferty zajęć edukacyjnych poszerzających podstawowe działania prowadzone przez przedszkole i stymulujące ich rozwój na różnych polach: językowym, przyrodniczym, muzycznym, ruchowym i plastycznym
- Budowa u dzieci i ich rodziców nawyków kulturowych np. uczestnictwa w wydarzeniach kulturalnych, czytania i tworzenia, zarazem budując kompetencje kulturowe niezbędne do ich realizacji

DZIAŁANIA (WYBÓR):

- Głośne czytanie dzieciom w przedszkolu,
- Czytanie o przyrodzie i czytanie przyrody prowadzone przez grupę rodziców, np. dzieci słuchają utworów literackich o ptakach. Obserwują i karmią ptaki. Obserwują hodowlę w Instytucie Biologii, która jest na terenie Białowieży. Odwiedzają stajnię jednego z rodziców i słuchają opowiadań o koniach,
- Warsztaty literacko-plastyczne z pisarzami i ilustratorami bajek dla dzieci. Warsztaty prowadzone przez mieszkańców Białowieży,
- Warsztaty muzyczno-ruchowe poznanie tradycyjnych pieśni i tańców pochodzących z okolicy Białowieży.

Projekt „Edukacja twórcza maluchów w Białowieży” był skierowany do grupy dzieci w wieku 2-5 lat. Do planowania działań w projekcie zostali zaproszeni rodzice. Na eta-

pie realizacji część warsztatów przyrodniczo-literackich oparta była na zaangażowaniu i pracy rodziców przedszkolaków. Jako specjaliści od swoich dziedzin (parazytologia, ornitologia) poprowadzili zajęcia we współpracy z animatorką fundacji. Rodzice brali również udział w programie jako lektorzy głośnego czytania dzieciom.

W planowanie działań były włączone również dzieci. Przygotowywały się do warsztatów przyrodniczych i plastycznych wspólnie z dorosłymi omawiając ich specyfikę. Rozmawiały o tym, co może ich spotkać, jakimi regułami dobrze jest się kierować, żeby warsztaty przebiegły nie tylko ciekawie, ale i bezpiecznie np. omówienie reguł zachowania w laboratorium, czy zaplanowanie miejsca i zachowania w czasie czytania w towarzystwie zwierząt.

ROZMOWA z Katarzyną Winiarską

z Fundacji Edukacyjnej Jacka Kuronia, animatorką w projekcie „Edukacja twórcza maluchów z Białowieży”

Co Pani zdaniem było największym sukcesem realizowanego projektu?

Pokazanie nauczycielom przedszkolnym jak ważne jest wprowadzanie dzieci w naukę i kulturę aktywnymi metodami, a rodzicom, jak satysfakcjonujące jest uczenie dzieci. To, że udało się przy aktywności nauczycielek przedszkola wpisać warsztaty przyrodnicze w proces edukacyjny odbywający się w przedszkolu daje szansę na budowanie holistycznej wiedzy dzieci o świecie.

Co Pani zdaniem zyskały dzieci poprzez udział w projekcie?

Dzięki regularnemu głośnemu czytaniu dzieciom, dzieci i ich rodzice „złapały bakcyła” czytania, chętnie wypożyczają książki do domu z przedszkolnej biblioteki – stworzonej i poszerzanej przez nas regularnie – realizując w ten sposób cele programu. Dzięki warsztatom przyrodniczym dzieci nie tylko zdobyły wiedzę, ale zyskały inspirację do zabaw w domu. Po warsztatach o pasożytach wszystkie dzieci przez długi czas bawiły się w parazytologów. Dzięki warsztatom muzycznym i koncertom dzieci bardzo rozwinęły swoją wrażliwość muzyczną i rytmiczną, na co zwracają uwagę zarówno panie nauczycielki w przedszkolu, którym łatwiej jest

dzięki temu przygotować swoje występy z dziećmi w ramach zadań przedszkolnych, jak i muzycy prowadzący warsztaty muzyczne w ramach innych projektów dla tej grupy dzieci.

Co zyskali dorośli uczestnicząc w projekcie?

Poza satysfakcją, o której mówią wszyscy lektorzy czytający dzieciom książki i prowadzący warsztaty, dorośli docenili wagę zarówno kultury w edukacji dzieci, jak i wagę własnego wkładu, jaki mogą wnieść w edukację swoich i nie tylko swoich dzieci. W przypadku naszej małej gminy, w której 50 dzieci z przedszkola stanowi 1/3 wszystkich dzieci w gminie w wieku 3-15 lat, budowanie grupy rodziców, którzy gotowi są być współ-

odpowiedzialni za edukację dzieci i aktywni jest niezwykle ważne.

Czy i jakie działania będą Państwo podejmować po zakończeniu projektu?

Realizowany z dotacji projekt będzie kontynuowany. Program warsztatów literacko-plastycznych będzie w nowym roku szkolnym realizowany też w szkole w klasach I-III.

Stowarzyszenie Społeczno-Kulturalne Razem dla gminy Wilga

Tytuł projektu:

PORANKI Z MONTESSORI – SZANSA NA RÓWNY START

CEL PROJEKTU:

Rozwój cech osobowości, zdobywanie wiedzy oraz umiejętności współdziałania. Osiągnięcie celu planowane było przez:

- Stworzenie bezpiecznego i przyjaznego miejsca do zajęć,
- Zwiększenie umiejętności pracy w grupie – szacunku dla innych,
- Nabycie umiejętności rozwiązywania konfliktów,
- Nabycie umiejętności poprawnego wysławiania się, argumentowania, negocjowania,
- Zwiększenie umiejętności manualnych, rozwijanie koordynacji wzrokowo-ruchowej,
- Poznanie języka angielskiego przez zabawę,
- Zwiększenie wrażliwości na piękno poprzez poznanie muzyki i sztuki,
- Zwiększenie wiedzy przyrodniczej i matematycznej,
- Samodzielne odkrywanie rzeczywistości (nauczyciel jest tylko pośrednikiem pomiędzy otoczeniem i dzieckiem).

DZIAŁANIA (WYBÓR):

- Cotygodniowe 3 godzinne spotkania grupy 10 dzieci wraz z pedagogiem – animatorem zajęć oraz rodzicami,
- Przygotowanie przez rodziców sali do zajęć,
- Zakup przez rodziców niezbędnych pomocy edukacyjnych wykorzystywanych do prowadzenia zajęć,
- Zbiórka wśród mieszkańców gminy pomocy edukacyjnych.

Pomysł na projekt Poranki z Montessori – szansa na równy start pochodził od trzech matek, których dzieci nie dostały się do przedszkola. Chciały stworzyć swoim dzieciom szansę na rozwój i możliwość współdziałania w grupie. Przygotowanie do realizacji projektu polegało na przeprowadzeniu diagnozy potrzeb dzieci i rodziców na tego typu zajęcia oraz pozyskaniu partnera – Gminnej Biblioteki Publicznej w Wildze. Gdy okazało się, że można

zebrać grupę rodziców i dzieci zainteresowanych zajęciami oraz gdy biblioteka weszła w partnerstwo, trzy matki i jedna babcia zgodziły się służyć pomocą i opieką podczas cotygodniowych zajęć. Jedna z matek zaproponowała pomoc w zakupie materiałów niezbędnych do realizacji projektu oraz skontaktowała się z pedagogiem edukacji przedszkolnej w celu ustalenia szczegółów związanych z zajęciami. W ten sposób grupa rodziców przygotowała projekt oraz ustaliła między sobą, kto i czym będzie się zajmował. Jest to inspirujący przykład na działania, które mogą być zaplanowane i później zrealizowane przez grupę ludzi, która nie ma wyraźnego, dominującego lidera.

ROZMOWA z Magdaleną Szymborską ze Stowarzyszenia Społeczno-Kulturalnego Razem dla gminy Wilga

Jaką rolę przy planowaniu działań w projekcie miały dzieci?

Podczas trwania projektu dzieci miały wpływ na jego organizację i przebieg. Przykładami brania pod uwagę zdania dzieci przez dorosłych, mogła być wyrażona podczas spotkań chęć udziału w spacerach. Ten rodzaj aktywności dzieci był realizowany na dworze jak i wewnątrz budynku, w którym odbywały się zajęcia. Świątowaliśmy też uroczyste dni rocznic urodzin dzieci. Był tort i specjalne zabawy. Oceniam, że wprowadziło to domową i przyjazną atmosferę w grupie dzieci i rodziców.

Jaką rolę przyjmowali rodzice i inni dorośli biorący udział w projekcie?

Początkowo rodzice pomagali dzieciom, wykonywali razem prace, jednak z czasem dzieci usamodzielniały się.

Prowadzącemu towarzyszyły zawsze minimum 3 mamy, które pomagały można powiedzieć, że dosłownie we wszystkim: przygotowywały materiały na zajęcia (wycinały, drukowały, przyklejały wielkie papiery do ścian, rozkładały folię na podłodze, przynosiły na zajęcia pomoce takie jak miski, gałęzie, patyki). W czasie realizacji zajęć wspólnie z dziećmi wykonywały różne działania, takie jak liczenie, nazywanie przedmiotów, miejsc, osób. Rodzice również brali na siebie odpowiedzialność za czytanie dzieciom bajek podczas naszych spotkań.

Które z planowanych działań w projekcie były modyfikowane w trakcie realizacji? Jeśli takie modyfikacje były wprowadzane to kto lub co było ich inspiracją/przyczyną? Dlaczego zdecydowaliście się Państwo na wprowadzenie zmian?

W trakcie realizacji projektu musieliśmy na początku zrezygnować z części działań dydaktycznych kosztem integracyjnych. Więcej czasu niż zakładaliśmy trwał proces „odchodzenia” dzieci od rodziców do zajęć i zabawy. Trzymając się założeń pedagogiki Marii Montessori postanowiliśmy, iż obecność rodzica z dzieckiem w grupie będzie tak długa, jak rodzic uzna to za słuszne. Pierwsze zajęcia były w większości zajęciami grupowymi z udziałem rodziców, by dziecko poczuło się bezpiecznie i dokładnie poznało pomieszczenie w którym

się znajduje. Był to czas, w którym dzieci na początku obserwowały się wzajemnie, następnie zaczynały bawić się samodzielnie bez specjalnego zachęcania nauczyciela. Naszym atutem była sala wyposażona w ciekawe pomoce dydaktyczne, którymi interesowały się dzieci. W drugiej części projektu dzieci zaczęły bawić się wspólnie z innymi dziećmi i to był moment, w którym wprowadziliśmy zajęcia dydaktyczne. Pamiętaliśmy jednocześnie o głównym haśle pedagogiki Montessori „Pomóż mi zrobić to samodzielnie”, gdzie nauczyciel tylko podsuwa pomysły na wykonanie zadania a dziecko je wykonuje w miarę możliwości samodzielnie, ucząc się przez doświadczanie.

Do scenariusza zajęć wprowadzona została nowa metoda pracy z dziećmi

– projekty badawcze. Praca z dziećmi tą metodą pozwalała im w naturalny, spontaniczny i samodzielny sposób zdobywać wiedzę, ćwiczyć umiejętności rozwijać dyspozycje i okazywać emocje. Inspiracją do tego typu działań było szkolenie zorganizowane przez fundację przed rozpoczęciem projektu.

Co Pani zdaniem było największym sukcesem realizowanego projektu?

Największym sukcesem realizowanych działań jest spadek napięcia rodziców przed zostawieniem dziecka od września w przedszkolu. Twierdzili na początku, że są przerażeni tym faktem, a na dzień dzisiejszy nie mają już obaw.

Co zyskali dorośli poprzez udział w projekcie?

Rodzice wykorzystują techniki i metody pracy z dziećmi poznane na zajęciach w domu. Rodzice, zostawiając dzieci, mają również czas na załatwienie swoich spraw.

Jakie działania będą Państwo podejmować po zakończeniu projektu?

Chętnych dzieci jest kilka razy więcej niż miejsc w projekcie. Rodzice chcą takich zajęć. Grupa matek stara się już o kolejne dofinansowanie na kontynuację zajęć.

OPINIE UCZESTNIKÓW PROJEKTU:

- *Nigdy bym nie uwierzyła, że moje dziecko potrafi tak entuzjastycznie i żywiłowo reagować podczas zabawy. Tutaj wyzwoliła swoje drugie ja* - MAMA 6-LETNIEJ WERONIKI
- *Zostanę aktorką i będę grać nawet w serialach dla babci* - MARYSIA, 5 LAT
- *Dzisiaj nie ma już takich przyrządów jak te do „robienia” monet, a ja wiem jak się wtedy monety robiło* - PIOTR, 5 LAT
- *Zajęcia w Skansenie Chleba najbardziej utkwily mojej córce w pamięci. O tym jak pan piecze chleb córka opowiedziała całej rodzinie z wypiekami na policzkach* - MAMA OLI, 5 LAT
- *Pierwszy raz spotykam się z takimi zajęciami dla dzieci tak dobrze i bogato zorganizowanymi. Do tej pory w przedszkolu było dość jednostajnie ...* - TATA NATALII, 6 LAT

Gminny Ośrodek Kultury w Ustroniu Morskim

Tytuł projektu:

MORSKI UNIWERSYTET DZIECIĘCY.PL

CEL PROJEKTU:

- Wspomaganie rozwoju każdego uczestnika spotkań
- Kształcenie swobody i otwartości w kontakcie z innymi osobami
- Rozwijanie wyobraźni i ekspresji, radosne spędzanie wspólnie czasu

DZIAŁANIA (WYBÓR):

W przedszkolu w ramach zajęć dodatkowych dla dzieci były przygotowane zajęcia tematyczne. Tematyka tych zajęć była dopasowana do wieku i do zainteresowań dzieci. Ważnym przy planowaniu działań była dostępność i bliskość obiektów, które dzieci mogły badać. Jedno z zajęć pt. Morskie opowieści polegało na spacerze po plaży, podczas którego dzieci rozmawiały z pracownikiem Urzędu Morskiego w Ustce. Tematów do rozmowy dostarczała plaża i morze. Dzieci pytały o rośliny, które znajdowały

podczas spaceru i zwierzęta, które się nimi żywią. Wyprawa na plażę była wprowadzeniem do zabaw, podczas których dzieci wyobrażały sobie, że są marynarzami i piratami. Innymi zajęciami zrealizowanymi w ramach projektu była wizyta w lokalnym skansenie chleba. Dzieci mogły zobaczyć jak się robi chleb i później same mogły go przygotować. Ważnym dla dzieci było tu zainspirowanie do bycia ciekawym, zadawania pytań, doświadczenia i szukania odpowiedzi.

ROZMOWA z **Elżbietą Wardak**
z Gminnego Ośrodka Kultury w Ustroniu

Jaką rolę przy planowaniu działań w projekcie miały dzieci?

Dzieci swoim entuzjastycznym przyjęciem spowodowały „wydłużenie” niektórych zajęć np. teatralnych, czy planowanie większej ilości zajęć na wolnym powietrzu, łączenie ruchu z nauką (zajęcia „Morskie opowieści” zostały w całości przeniesione w plener).

Jaką rolę przyjmowali rodzice i inni dorośli biorący udział w projekcie? Czy byli tylko obserwatorami czy przyjmowali też rolę współtwórców/ twórców działań skierowanych do dzieci i rodziców?

Rodzice i dorośli byli zarówno obserwatorami, jak i uczestnikami projektu. Niekiedy włączali się do dyskusji na temat przeprowadzenia jakiegoś działania, a reakcja nauczycieli z przedszkola i moja powodowała większy entuzjazm rodziców i ich większe zaangażowanie spełniając też rolę doradczą. Do obserwacji i czynnego uczestnictwa włączali się również chętnie rodzice oraz dzieci nieobjęte projektem, nieuczęszczające do przedszkola, a obserwujące zajęcia odbywające się w plenerze. Dzieci „zaangażowały” również pana konserwatora i inne osoby do tej pory nieuczestniczące w ich edukacji, a będące pracownikami przedszkola bądź gminy.

Które z planowanych działań w projekcie było modyfikowane w trakcie realizacji? Jeśli takie modyfikacje były wprowadzane to kto lub co było ich inspiracją/przyczyną? Dlaczego zdecydowała się Pani na wprowadzenie zmian?

W trakcie realizacji projektu nastąpiły modyfikacje dotyczące zajęć „Robimy mały teatr.” Zmiany dotyczyły stworzenia małej formy teatralnej. Początkowo miało to być fragment znanej bajki. Prowadząca zajęcia uznała jednak na podstawie wcześniejszych obserwacji i prawdziwego entuzjazmu dzieci, żywiołowych reakcji i niesamowitych wrażeń „po”, aby w scenie uczestniczyła, jak największa ilość dzieci. Prowadząca zdecydowała się na scenę rodzajową z obrazów Breugela, ponie-

waż mogło w niej uczestniczyć dużo więcej dzieci.

Co Pani zdaniem było największym sukcesem realizowanego projektu?

Największym sukcesem realizowanego projektu jest pokazanie dorosłym, że niewielkim nakładem środków i dużymi chęciami można wzbudzić entuzjazm w dzieciach, „otworzyć” je na nieznaną, nową naukę, wydobyć emocje. Dorośli oraz wychowawcy grup również chętniej uczestniczyli w zabawach, zajęciach uniwersytetu widząc zainteresowanie przedszkolaków i efekty pracy z dziećmi. Podczas zajęć to dzieci mogły zadawać pytania, często to one prowadziły dyskusję i miały duży wpływ na jej długość. Dzieci odkrywały nowe perspektywy i mnóstwo

nowych problemów, były odkrywczymi i entuzjastycznymi w udzielaniu odpowiedzi, a ich poglądy były czasami bardzo „dorosłe”. Dorośli byli zdziwieni dojrzałością dzieci, spostrzeganiem i poważnym traktowaniem spraw ważnych.

Co Pani zdaniem zyskały dzieci poprzez udział w projekcie?

Dzieci zyskały większą pewność siebie, kontakt z różnorodną i wysokiej jakości edukacją, spotkały się z teatrem i jak się okazało nie były takie nieśmiałe w wyrażaniu uczuć, zdobyły większy zasób wiedzy o otaczającym ich świecie i większy zasób słownictwa.

Co Pani zdaniem zyskali dorośli poprzez udział w projekcie?

Dorośli zyskali wiedzę, jak spędzać „inaczej” czas z dziećmi. Wychowawcy dostrzegli jak niezbędna w pracy z dziećmi przedszkolnymi jest umiejętność pracy równoległej z dorosłymi. I tego też trzeba się cały czas uczyć, bo wraz z rozwojem dziecka następuje niebywały rozwój rodziców. W ramach projektu Morski Uniwersytet Dziecięcy.pl staramy się promować ideę aktywnego udziału rodziców w życiu swoich dzieci.

Jakie działania będą Państwo podejmować po zakończeniu projektu?

Morski Uniwersytet Dziecięcy.pl będzie kontynuowany w ramach zajęć teatralnych i w partnerstwach, które doskonale się sprawdzą.

FUNDACJA BGK
AL. JEROZOLIMSKIE 7, 00-955 WARSZAWA
TEL: 22 522 93 75
E-MAIL: FUNDACJA@FUNDACJABGK.PL
WWW.FUNDACJABGK.PL

Opracowanie: **Agnieszka Dziarmaga-Czajkowska, Dominik Kmita**, eksperci w konkursie „Na dobry początek!”

Redakcja: **Agnieszka Gajek**, Fundacja BGK

Grafika: **Olga Figurska**, LUNATIKOT